

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΩΘΕΗΣ 19 | 1-15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ 17-18

Η ΔΙΑ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΧΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΧΑΡΙΝ

Ἡ λατρεία μας δὲν συνιστᾷ μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἔλθη εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν οὐράνιον ἀτμόσφαιραν τῆς θείας Χάριτος, ἀλλὰ καὶ συντελεῖ εἰς τὴν παροχὴν τῆς Χάριτος ταύτης εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ζητοῦν νὰ μετᾶσχουν τοῦ μυστικοῦ βίου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ συμμετοχὴ αὕτη ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν «καινότητα τῆς ζωῆς».

Τοιουτοτρόπως ἡ διὰ τῆς λατρείας συντελουμένη μόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἑτερόνομον χαρακτῆρα καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένη τῶν μειονεκτημάτων τῆς θύραθεν ἢ τῆς («ἄνευ Θεοῦ») ἀγωγῆς καὶ παιδαγωγικῆς, ἥτις, μὴ ἔχουσα μεταφυσικὴν θεμελίωσιν καὶ θρησκευτικὸν ἀγκυροβόλημα, καταντᾷ χίμαιρα καὶ οὐτοπία. Ἡ ἠθικὴ αὕτη εἶναι ἀνερμάτιστος, ἀναιμικὴ καὶ ὄλως ἀνίκανος, ὅπως δημιουργήσῃ κατηγορικὴν προσταγὴν καὶ φλογερὸν ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν, δυνάμενον νὰ συγκινήσῃ τὴν καρδίαν, νὰ κινήτοποίησῃ τὴν βούλησιν καὶ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν ὄλως «ἠλωκωμένον», «τετραυματισμένον», («ἡμιθανῆ») ἢ καὶ «τεθανατημένον» πνευματικῶς ἄνθρωπον ἐκ τῆς πνευματικῆς δουλείας, εἰς τὴν ὁποίαν περιέρχεται, ὅταν, μακρὰν τῆς ζωοποιῦ χάριτος τοῦ Θεοῦ, («κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ προαίρεσιν καὶ θέσει καὶ γνώμῃ καὶ πράξει») ἁμαρτάνῃ. Μόνον ὁ διὰ τῆς συνεργασίας τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως μετὰ τῆς Θ. Χάριτος καὶ διὰ τῆς συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας δημιουργούμενος ἐν τῇ ψυχῇ δυναμισμὸς εἶναι δυνατὸν νὰ διαλύῃ τὴν πνευματικὴν ζόφωσιν, νὰ μεταδίδῃ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ζωτικὴν καὶ ζωοποιδὸν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ σχίξῃ τὸ πυκνὸν δίκτυον καὶ πλέγμα τῶν κακῶν προδιαθέσεων, συνηθειῶν καὶ παθῶν, νὰ ἐκκολάπτῃ, ἐκτὸς τῶν ὑπαρχουσῶν πραγματικότητων, πλείστας νέας δυνατότητας καὶ νὰ συντελῇ, ὥστε ὑπεράνω

τοῦ κόσμου τῆς βιολογικῆς καὶ ψυχολογικῆς νομοτελείας καὶ ἀναγκαιότητος νὰ ἐκσπᾶ καὶ ἀναπηδᾷ ὁ θραύων βαρείας ἀλύσεις καὶ θρυμματίζων μακροχρόνια τυραννικὰ δεσμὰ κόσμος τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας.

Τοιοιουτρόπως ἡ λατρεία, διὰ τοῦ ἑτερονόμου χαρακτῆρος τοῦ μορφωτικοῦ ιδεώδους της καὶ διὰ τῆς χρήσεως τοῦ υπερβατικοῦ παράγοντος, παρέχει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην βούλησιν ἰσχυρότατα δυναμικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια. Εἰς τὴν ὑπὸ τῆς λατρείας ὑπόδειξιν «σαφοῦς σκοποῦ, κατευθύνσεως καὶ ἀθθεντίας» εὐρίσκεται, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ παιδαγωγὸς Φαῖρστερ, ἡ γενεσιουργὸς αἰτία τοῦ μορφωτικοῦ δυναμισμού τῆς λατρείας. Αὕτη, ὑποβοηθοῦσα τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ὑπερφυσικῆς ζωῆς τῆς Χάριτος, συντελεῖ, ὥστε αἱ ἀνθρώπιναι βουλευτικαὶ δυνάμεις νὰ γίνωνται λίαν ἰσχυραὶ καὶ νὰ παρουσιάζουν τὴν μεγίστην αὐτῶν ἀπόδοσιν. Γενικῶς ἡ ὑπὸ τῆς λατρείας καλλιεργουμένη συμμετοχὴ ἡμῶν εἰς τὸν μυστικὸν βίον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μεταδίδει εἰς ἡμᾶς τὴν θείαν Χάριν καὶ τὴν ζωτικὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἥτις εἶναι ἰσχυρὰ δύναμις, προσανατολιζουσα καὶ οἶονεὶ ἔλκουσα τὴν βούλησιν πρὸς τὸν Θεὸν δι' ἐσωτερικῆς τέρψεως καὶ «ζωοῦσα, καθαίρουσα, ὑψοῦσα, λαμπρύνουσα» καὶ «δυναμοῦσα» τὴν ψυχὴν.

Ἡ λατρεία μας δημιουργεῖ τὴν νέαν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ζωὴν. Διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς μυστικῆς ἐπικοινωνίας μετ' αὐτοῦ ἡ ψυχὴ, δεχομένη καὶ ἀντανακλῶσα τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου, μεταμορφοῦται, ὡς λέγει ὁ Ἁπ. Παῦλος, εἰς τὴν αὐτὴν εἰκόνα πρὸς Αὐτόν, προχωροῦσα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν (Β' Κορ. γ', 18). Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ σφραγίς, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς ἀποθέτει εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν εἰκόνα τῆς θείας Του φύσεως καὶ ἀγιότητος. «Ἐσφραγίσθητε, λέγει πάλιν ὁ Παῦλος, τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ» (Ἐφεσ. α', 14). Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ὁ Παράκλητος, «ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ζωῆς χορηγός». Αὐτὸ καθαρίζει ἡμᾶς «ἀπὸ πάσης κηλίδος» καὶ «πάντα χορηγεῖ»· «βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀγραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλιεῖς θεολόγους ἀνέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατέρος ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΦΘΟΝΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΠΛΟΥΣΙΟΥΣ ΓΙΑΤΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΤΕΝΟΧΩΡΙΕΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΛΑ ΤΟΥΣ

Τὸν φθόνο δὲν τὸν γεννᾷ μέσα μας τίποτες ἄλλο, παρὰ ἡ λαχτάρα μας καὶ ἡ προσήλωσή μας στὰ φθαρτὰ καὶ μάταια ἀγαθὰ τοῦ κόσμου· κι' αὐτὸ εἶναι ἡ πηγή καὶ κάθε ἄλλου κακοῦ. Γιατί, ἂν δὲν δίνης καμμιά σημασία στὶς κομποφάνιες καὶ στὰ χρήματα, πῶς μπορεῖς νὰ φθονῆς αὐτοὺς ποὺ τ'ἄχουν;

Ἐπειδὴ ὅμως χάσκεις ἐμπρὸς τοὺς καὶ τὰ θαυμάζεις, κι' ἐπειδὴ ξιππάζεσαι γι' αὐτά, γι' αὐτὸ βασανίζεσαι ἀπὸ τὸν φθόνο κι' ἀπὸ τὴν δοξομανία. Κι' ὅλα ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτὴ προέρχονται, ἀπὸ τὸ θαυμασμὸ σου δηλαδή κι' ἀπὸ τὴν λαχτάρα σου γιὰ τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς.

Στενοχωριέσαι κι' αἰσθάνεσαι ζήλεια ἐπειδὴ ὁ δεῖνα εἶναι πλούσιος; Κι' ὅμως αὐτὸς ἀξίζει νὰ τὸν λυπᾶσαι καὶ νὰ τὸν κλαῖς. Θὰ μ' ἀπαντήσης ὅμως ἀμέσως καὶ μάλιστα γελώντας — «Ἐγὼ ἀξίζω γιὰ κλάμματα· κι' ὄχι ἐκεῖνος». Καὶ πραγματικά· εἶναι γιὰ νὰ σὲ κλαίῃ κι' ἐσένα κανεῖς. Ὅχι ὅμως ἐπειδὴ εἶσαι φτωχός· ἀλλὰ γιατί πιστεύεις πῶς εἶσαι τῆς λύπησης γιὰ τὴν φτώχεια σου. Ἔτσι λυπόμαστε καὶ μερικοὺς, ποὺ ἐνῶ εἶναι καλὰ στὴν ὑγεία τοὺς στενοχωροῦνται καὶ δυσφοροῦνε. Τοὺς λυπόμαστε ὅμως, ὄχι γιατί πραγματικά ὑποφέρουνε, ἀλλὰ γιατί, ἐνῶ εἶναι γεροὶ - κατάγεροὶ, νομίζουνε πῶς εἶναι ἄρρωστοι...

Γιατί, πές μου στ' ἀλήθεια, ἂν εἶναι κάποιος ὅλως διόλου ἀπύρετος, κι' ὅμως ἀδημονεῖ καὶ στριφογυρνᾷ, σὰν τὴν σβούρα, ἐπάνω στὸ κρεβάτι του, θαρρώντας πῶς εἶναι ἄρρωστος, ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πές μου, δὲν εἶναι περισσότερο ἀξιολύπητος ἀπὸ κείνον ποὺ ψήνεται στὸν πυρετό; Ὅχι βέβαια, γιατί ἔχει τέτοιο, γιατί εἶναι ὀλόδροσος· μὰ γιατί, χωρὶς ν'ἄχη ἀπολύτως τίποτα, αὐτὸς νομίζει πῶς ἔχει κάτι φοβερό. Παρόμοια εἶσαι κι' ἐσὺ ἀξιοθρήνητος, ἐπειδὴ νομίζεις τὸν ἑαυτὸ σου δυστυχισμένο γιὰ τὴν φτώχεια σου· ποὺ γι' αὐτὴν εἶσαι μακαριστός. Γιατί λοιπὸν φθονεῖς τὸν πλούσιο; Μήπως γιατί τὸν κλωθογυρίζουνε περισσότερες σκοτοῦρες, καὶ τὸν πνίγουνε οἱ ἔγνοιες; ἢ μήπως γιατί σκύβει κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ φοβερῆς σκλαβιάς· καὶ σὰν κάποιον σκυλὶ εἶναι κι' αὐτὸς δεμένος ἀπὸ τὰ χρήματά του, σὰν μὲ χίλιες ἀλυσίδες;

Βραδυάζει και πέφτει ή νύχτα... Κι' γι' αὐτὸν ή ὥρα αὐτή τῆς ξεκούρασης και τῆς ἀνάπαυσης γίνεται ὥρα ἀναταραχῆς και ἀδημονίας και στενοχώριας και φροντίδων. Ἀκούεται κάποιος θόρυβος... Και πετιέται ἀμέσως ὄρθιος... Ἐκλέψανε κι' ἐλθστέψανε τὸν τάδε. Κι' αὐτός, πού δὲν ἔχει χάσει τίποτα, στενοχωριέται κι' ἀδημονεῖ περισσότερο κι' ἀπὸ ἐκείνον. Γιατί ἐκείνος μιὰ φορά τᾶχασε και μιὰ φορά λυπήθηκε· και ὕστερα τ' ἀποξέχασε τὸ πρᾶγμα. Αὐτὸν ὁμως τὸν τρώει πάντα τὸ σκουλήκι τοῦ φόβου και τῆς ἔγνοιας.

Ἦλθεν ή νύκτα, πού εἶναι τὸ λιμάνι στὰ κακὰ μας, ή παρηγορήτρα τῆς δυστυχίας μας και τὸ φάρμακο στὶς πληγές μας. Και πολλὲς φορές συμβαίνει κάποιιοι πονοδαρμένοι και πολυβασανισμένοι, οὔτε ἀπὸ φίλους, οὔτε ἀπὸ συγγενεῖς, οὔτε ἀπὸ τὸ περίγυρό του, οὔτε κι' ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς πατεράδες τους νὰ μὴ βρίσκουνε παραμῦθιο και παρηγοριά· και καμμιὰ φορά, οὔτε τῆ φωνή τους δὲν θένε νὰκούσουν. Γιατί ἀπὸ κάθε σύφλογο, ὁ πόνος εἶναι πικρότερος και καταθλίβει τὴν ψυχὴ μας, κι' οὔτε στὸν ὕπνο, πού ήμερώνει τὸν πόνο, δὲν μπορούμε νὰ βροῦμε ήσυχία και νὰ ξεδώσει ὁ νοῦς μας. Κι' ὅπως ἓνα σῶμα, πυρωμένο ἀπὸ τὸ λιοπύρι και τ' ἀνεφόκαμμα, βρίσκει καταφυγὴ και παρηγοριά, σ' ἓνα ἰσκιερὸ, δροσερὸ κι' ἀγερικάτο κατῶγι, ἔτσι και ή νύκτα παραδίνει γλυκὰ τὴν ψυχὴ μας στὸν ὕπνο. Τὸ σωστότερο ὁμως εἶναι, πῶς οὔτε ὁ ὕπνος και ή νύκτα τὸ κατορθώνουν αὐτό. Ἀλλὰ ὁ καλὸς Θεός, πού ξέρει ὅλα μας τὰ βάσανα και τὸν κάθε μας πόνο, αὐτὸς τὰ κάνει ὅλα αὐτά...

Ἐμεῖς ὁμως δὲν τοὺς λυπούμαστε τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀλλὰ σὰν νὰ τοὺς ἐχθρευώμαστε, ἐπινοήσαμε τὸ βάσανο και τὴν τυραννία τοῦ πλουτισμοῦ, πού εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν φυσική μας ἀνάγκη γιὰ ξεκούραση... «Μέριμνα γάρ, φησί, πλοῦτον ἀφιστᾶ ὕπνου». Ἡ φοντίδα γιὰ ν' ἀποκτήσωμε πλοῦτο μᾶς παίρνει τὸν ὕπνο. (Σειρ. λα', 1). Δὲν ἄφηκε στὴν πρόθεσή μας τὴν ἀνάπαυση, οὔτε και σ' ὅποιαδήποτε προαίρεσή μας τὴν ἀνάγκη τοῦ ὕπνου, ἀλλὰ τὴν σφιχτόδεσε μὲ τὴν φύση μας, γιὰ νὰ μᾶς εὐεργετῆ κι' ἀθελητᾶ μας· γιατί εἶναι φυσική μας ἀνάγκη ὁ ὕπνος. Ἐμεῖς ὁμως, σᾶμπως νὰ μισοῦμε πολὺ τοὺς ἑαυτοὺς μας και σὰν ν' ἀντιμαχώμαστε και νὰ πιέζωμε κάποιιο τρίτον, ἐπινοήσαμε τὴν τυραννία γιὰ τὰ χρήματα, μεγαλύτερη κι' ἀπὸ τὴν φυσική μας αὐτὴν ἀνάγκη.

Ἐξημέρωσε; κι' ὁ τέτοιος φοβᾶται τοὺς συκοφάντες. Νύχτωσε; τρέμει τοὺς ληστές. Ξεψυχᾶ καὶ ἤλθεν ἡ στερνὴ του ὥρα; Περισσότερο κι' ἀπὸ τὸν θάνατο τὸν δάγκώνει ἡ στενοχώρια, γιατί ἄλλοι θὰ πάρουνε τὰ καλὰ του. Ἀπόκτησε παιδί; Θέλει ν' ἀποκτήσῃ τότε ἀκόμη περισσότερα καὶ τότε νομίζει πῶς εἶναι φτωχός. Τίποτα ἄλλο δὲν ἐθησαύρισε, παρὰ βάσανα καὶ στενοχώριες. Κι' αὐτὸν λοιπὸν μακαρίζεις, πού δὲν μπορεῖ νὰ εὐχαριστηθῇ ἀπὸ πουθενά; Αὐτὸν λοιπὸν τὸν θαλασσοδαρμένο φθονεῖς, ἐνῶ ἐσύ ἔχεις ἀραξοβολήσῃ στ' ἀπάνεμο λιμάνι τῆς φτώχειας; Εἶναι κι' αὐτὸ ἓνα ἀπὸ τὰ μειονεκτήματα τῆς ἀνθρώπινης φύσης· τὸ νὰ μὴν ἀνέχεται δηλαδή, μὲ γενναιοψυχία, τὸ καλὸ, παρὰ ν' ἀγανακτῇ καὶ νὰ καταφρονᾷ τὴν καλομοιριά της.

Κι' αὐτὰ μὲν συμβαίνουν ἐδῶ. Ὅταν ὁμως ἀπαριάσωμε στὸν ἄλλο κόσμο, ἄκουσε τί λέει ὁ πλούσιος, πού ὅπως ἐσύ πιστεύεις ἔχει ἀμέτρητα ἀγαθὰ· γιατί ἐγὼ βέβαια, μὲ κανένα τρόπο, δὲν τὰ ὀνοματίζω ἀγαθὰ, πράγματα ἀδιαφόρετα. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ μυριόπλουτος, ἄκουσε τί λέει καὶ τί πράγμα χρειάσθηκε· «Πάτερ, φησίν, Ἀβραάμ, πέμψον Λάζαρον, ἵνα ἄκρω τῷ δακτύλῳ ἐπιστάξῃ τὴν γλῶτταν, ὅτι ἀποτηγανίζομαι». Πατέρα μου Ἀβραάμ, στείλῃ μου τὸν Λάζαρο, γιὰ νὰ μοῦ σταλάξῃ μὲ τ' ἀκροδάκτυλό του λίγη δροσιὰ στὴ γλῶσσά μου, γιατί πῆνομαι. (Λουκ. 1 στ. 24). Γιατί, ἂν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος δὲν εἶχε δοκιμάσει τίποτα ἀπ' αὐτὰ, πού εἶπα, κι' ἂν περνοῦσε ἡσυχὰ καὶ μὲ ξεγνοιασιά ὅλη του τὴ ζωὴ· μὰ γιατί νὰ τὴν λέω ζωὴν ὀλάκερη; Τὴν μιὰν ἐκείνη ροπή· γιατί ροπή εἶναι, ὅπως τὸ λέει, ναὶ μιὰ ροπή εἶναι ἡ ζωὴ μας, ἐμπρὸς στὸν ἀπειροχρόνο καὶ τὴν αἰωνιότητα. Ἄν λοιπὸν τὰ πάντα τοῦβγαιναν σὲ καλὸ, δὲν εἶναι στ' ἀλήθεια ἀξιολύπητος γιὰ τὰ λόγια του αὐτά, ἢ μᾶλλον γιὰ τὴν κατάστασή του αὐτὴν; Δὲν ἔτρεχαν, ποτάμι, στὰ τραπέζια του τὰ κρασιά; Τώρα ὁμως, ἐνῶ ξεροψήνεται ἀπὸ τὴν δίψα, οὔτε νερὸ δὲν ὀρίζει. Δὲν καταφρονόουσε τὸν πληγιασμένον φτωχό; Τώρα παρακαλεῖ νὰ τὸν ἰδῇ, μὰ κανεὶς δὲν τοῦ τὸν στέλλει. Σερνόντανε τότε κοντὰ στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ σου· τώρα ὁμως ἀναπαύεται στοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Σὺ ξαπλωνόσουνα τότε μέσα στὸ παλάτι σου· τώρα ὁμως βρίσκεσαι μέσα στὶς φλόγες τῆς Κόλασης.

Ἄς τ' ἀκούσουνε αὐτὰ οἱ πλούσιοι κι' ὄχι τόσο πολὺ οἱ

πλούσιοι, ὅσον οἱ ἄσπλαγχοι καὶ οἱ ἀδιαφόρητοι γιὰ τοὺς ἀναγκημένους· γιατί βέβαια δὲν ἐβασανίζονταν ἀπλῶς, ἐπειδὴ ἦταν πλούσιοι, ἀλλὰ ἐπειδὴ φάνηκε σκληρόκαρδος καὶ χωρὶς συμπόνοια. Γιατὶ ἓνας πλούσιος κι' ἐλεήμονας μπορεῖ νὰ καταξιωθῆῖ κάθε καλὸ. Καὶ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο δὲν ἐβλεπε κανέναν ἄλλον ἐμπρὸς του, παρὰ τὸν φτωχὸ ἐκεῖνο, πού τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν ἐλεήσῃ· γιὰ νὰ καταλάβῃ δηλαδὴ μὲ τὴ θύμησι τῆς ἀκαρδωσύνης πού τοῦ ἔδειξεν, ὅτι δίκαια τώρα τιμωριέται. Γιατὶ μήπως δὲν ὑπῆρχαν χιλιάδες φτωχοὶ δίκαιοι; Ἄλλὰ μονάχα αὐτὸς πού ἦταν ξαπλωμένος κοντὰ στὴν εἰσοδο τοῦ σπιτιοῦ του παρουσιάσθηκε, γιὰ νὰ μάθῃ κι' αὐτὸς καὶ μεις, πόσο σπουδαῖο πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ μὴν στηριζώμαστε στὰ χρήματα.

Καθόλου δὲν τὸν ἔβλαψεν ἐκεῖνον ἡ φτώχεια, στὸ ν' ἀπολάυση τὴν βασιλεία (τῶν οὐρανῶν)· οὔτε κι' ὠφέλησε καθόλου ὁ πλοῦτος αὐτοῦ γιὰ νὰ ξεφύγῃ τὴν Κόλαση. Ὡς πότε λοιπὸν θὰ εἶναι φτωχοί; Ὡς πότε θὰ ὑπάρχουνε πλούσιοι; Δὲν εἶναι, ναί, δὲν εἶναι φτωχός, αὐτὸς πού δὲν ἔχει τίποτα, ἀλλὰ ὁ ἀχόρταγος πού θέλει τὰ πάντα. Δὲν εἶναι πλούσιος αὐτὸς πού ἔχει μεγάλο βίος, ἀλλ' αὐτὸς πού δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τίποτα. Γιατὶ ποῖο εἶναι τὸ κέρδος σου, νὰ ὀρίζῃς ὅλη τὴν οἰκουμένη καὶ νὰ περνᾷς μιὰ ζωὴ πιὸ στενοχωρημένη κι' ἀπ' αὐτὸν πού τοῦ λείπει καὶ τὸ ψωμί; Πλούσιους καὶ φτωχοὺς μᾶς κάνει ἡ προαίρεση τῆς ψυχῆς μας, κι' ὄχι ἡ φτώχεια καὶ τὰ χρήματα. Θέλεις νὰ γίνῃς πλούσιος κι' ἐσύ ὁ φτωχός; Τὸ μπορεῖς· φθάνει νὰ τὸ θελήσῃς· καὶ κανεῖς δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ σ' ἐμποδίση. Καταφρόνησε τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Πίστεψε, πὼς δὲν ἀξίζουνε τίποτα, ὅπως καὶ πραγματικὰ εἶναι ἀνύπαρκτα. Ξερρίζωσε ἀπὸ μέσα σου τὴν ἐπιθυμία τοῦ πλοῦτου, κι' ἐγένηκες ἔτσι πλούσιος. Αὐτὸς πού καταφρονᾷ τὰ πλοῦτη, αὐτὸς εἶναι ὁ φτωχός. Κι' ὅπως ἄρρωστος εἶναι ὁ κάθε ὑποχοντριακός, πού στενοχωριέται, ἐνῶ εἶναι γερός, κι' ὄχι αὐτὸς πού ὑποφέρει τὴν ἀρρώστεια του καλύτερα ἀπὸ τὸν καθένα πού ἔχει ὅλη τὴν ὑγεία του, ἔτσι κι' ἐδῶ. Φτωχός πραγματικὰ εἶναι ἐκεῖνος πού δὲν ὑποφέρει τὴν φτώχεια· κι' ἐνῶ κολυμπᾷ μέσα στ' ἀγαθὰ, νομίζει πὼς εἶναι φτωχότερος κι' ἀπὸ τὸν ψωμοζήτη. Κι' ὄχι αὐτὸς πού εἶναι χαρούμενος μέσα στὴν φτώχεια του περισσότερον κι' ἀπὸ τοὺς πλούσιους. Αὐτὸς στὴν πραγματικότητα εἶναι ὁ πλουσιώτερος.

Πές μου, γιατί τὴν φοβᾷσαι τὴν φτώχεια; Γιατὶ τὴν τρέμεις;

Δέν εἶναι, ἐπειδὴ φοβᾶσαι μήπως πεινάσης, καὶ διψᾶσης καὶ μήπως σέ περονιάση, ἀπὸ τὴν γύμνια, τὸ κρύο; Ἡ μήπως δέν εἶναι γι' αὐτό; Μὰ δέν ὑπάρχει, οὔτε καὶ βρῖσκεται στὸν κόσμον ὄλο κανεῖς, πού νὰ τοῦλειψαν αὐτά: «Ἐμβλέψατε γὰρ εἰς ἀρχαίας γενεάς καὶ ἴδετε· τίς ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἤλπισεν ἐπ' αὐτὸν καὶ κατησχύνθη»; Κυττάξτε στᾱ περασμένα καὶ θὰ ἴδῃτε, πῶς κανεῖς πού ἐπίστεψε στὸ Θεὸ δέν ἀπόμεινε ἔρημος καὶ πῶς κανεῖς ἀπὸ τοὺς πιστοὺς δέν ἐντροπιάσθηκε (Σειρ. β', 10). Κι' ἄλλοῦ ξαναλέει: «Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά». Κυττάξτε τὰ πουλάκια τοῦ Θεοῦ, πού οὔτε σπέρνουν, οὔτε θερίζουν οὔτε κι' ἀποθηκιάζουν· κι' ὅμως ὁ οὐράνιος Πατέρας μας τὰ συντηρεῖ. (Ματθ. στ', 26). Δείξετέ μου κάποιον, ἂν τὸ μορῆτε, πού νὰ πέθανε ἀπὸ τὴν πείνα κι' ἀπὸ τὸ κρύο. Γιατί λοιπὸν τὴν τρέμεις τὴν φτώχεια; Δέν μπορεῖς νὰ μ' ἀπαντήσης. Γιατί ἂν ἔχης τὰ χρειαζόμενα, γιατί τὴν τρέμεις; Μήπως γιατί δέν ἔχεις κι' ἐσὺ πολλοὺς ὑπηρέτες; Μὰ αὐτὸ σημαίνει, πῶς δέν ἔχεις ἀφεντικό· αὐτὸ εἶναι ἀτελείωτη εὐτυχία· αὐτὸ εἶναι λυτρωμὸς ἀπὸ φροντίδες. Μήπως γιατί δέν ἔχεις κι' ἐσὺ ἀσημένια κρεβάτια, κι' ἐπιπλα καὶ σκευή; Μὰ πές μου, τί ἀπολαβαίνει περισσότερο ἀπὸ ἐσένα αὐτὸς πού τᾶχει; Τίποτα, ἀπολύτως τίποτα. Γιατί ἡ εὐχαρίστηση ἀπὸ τὴ μεταχείρισή τους εἶναι ἴδια, καὶ γιὰ σένα καὶ γι' αὐτόν, κι' ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ ὑλικὸ τῆς κατασκευῆς τους.

Μήπως ὅμως γιατί δέν ἔχεις δύναμη καὶ δέν σέ φοβᾶται κι' ἐσένα ὁ κόσμος; Ὁ Θεὸς νὰ μὴ σοῦ τὸ δώση αὐτό. Γιατί ποιά εὐχαρίστηση εἶναι, τὸ νὰ σέ τρέμουν καὶ τὸ νὰ σέ φοβοῦνται οἱ ἄλλοι; «Θέλεις γὰρ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς». Θέλεις νὰ μὴν φοβᾶσαι τὴν ἐξουσία; κάνε τὸ καλὸ κι' ὄλοι θὰ σέ παινεύουν. (Ρωμ. ιγ, 3). Μήπως ὅμως — θὰ μοῦ εἰπῆς — «Ἐπειδὴ κανεῖς δέν μὲ λογαριάζει, κι' εὐκόλα μπορεῖ ὁ καθένας νὰ μὲ βλάψῃ». Μὰ αὐτὸ δέν ἔχει σὰν αἰτία τὴν φτώχεια, ἀλλὰ τὴν κακία κυρίως. Γιατί ἐνῶ πολλοὶ φτωχοὶ ζοῦνε μιὰ ἡσυχὴ κι' ἀνενόχλητη πάντα τους ζωὴ, πολλοὶ πλούσιοι κι' ἀρχόντοι καὶ δυνατοὶ ἐτελείωσαν τὴ ζωὴ τους χειρότερα κι' ἀπὸ τοὺς κακούργους κι' ἀπὸ τοὺς ληστές κι' ἀπὸ τοὺς τυμβωρύχους. Κι' ὅτι ἀποτέλεσμα ἔχει γιὰ σένα ἡ φτώχεια, ἔχει γι' αὐτοὺς ὁ πλοῦτος. Γιατί ὅπως μποροῦνε νὰ σέ βλάψουνε αὐτοὶ πού θέλουν νὰ σοῦ κάνουν κακό, ἐπειδὴ κανεῖς δέν σέ λογαριάζει· ἔτσι κι' ἐκείνους, ἐπειδὴ τοὺς φθονοῦνε

καὶ τοὺς ζηλεύουνε. Καὶ περισσότερο τὸ κάνουν αὐτοί, παρὰ ἐκεῖνοι. Γιατί αὐτοὶ ποὺ αἰσθάνονται φθόνον, βάζουν ὅλα τὰ δυνατά τους, γιὰ νὰ μπορέσουνε νὰ βλάψουνε. Αὐτοὶ ὅμως ποὺ καταφρονοῦνε μονάχα, πολλές φορές αἰσθάνονται ψυχοπόνια γι' αὐτὸν ποὺ καταφρονοῦν. Κι' ἔτσι, τὸ νᾶναι κανεὶς φτωχὸς κι' ἀδύναμος γίνεται αἰτία, νὰ περνᾷ μιὰ ἡσυχὴ κι' ἀδιατάρακτη ζωὴ... Γιὰ τοὺς πλούσιους ὅμως ὁ φθόνος δὲν ἀποκοιμῆται ποτέ· καὶ δὲν σταματᾷ, παρὰ ὡσότου νὰ χύσῃ τὸ φαρμάκι του κι' ὡσότου νὰ κἀνῃ αὐτὸ ποὺ θέλει.

Βλέπεις λοιπὸν, πὼς οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ φτώχεια εἶναι ἀγαθὰ, ἀλλὰ ἡ προαίρεσή μας μονάχα. Ἄς προσπαθοῦμε λοιπὸν νὰ τὴν βάζουμε σὲ τάξη καὶ σὲ ρυθμὸ καὶ νὰ τὴν μαθαίνουμε νὰ φιλοσοφῆ. Ὅταν ἡ προαίρεσή μας εἶναι καλὴ, κανεὶς δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ μᾶς βγάλῃ ἀπὸ τὴν μακαριότητά μας, οὔτε ὁ πλοῦτος, οὔτε ἡ φτώχεια. Ἄλλὰ θὰ ὑποφέρουμε μὲ πραότητα καὶ μὲ ὑπομονὴ τὴν φτώχεια, χωρὶς οὔτε ἐδῶ νὰ βλαπτώμαστε, οὔτε καὶ στὸν ἄλλο κόσμον στὴν ἀπόλαυση τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν. Ἄλλὰ καὶ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ θὰ χαροῦμε καὶ τὴν οὐράνια μακαριότητα θ' ἀπολαύσουμε.

(Πρὸς Φιλιππησίους Β' ὁμιλ. Migne τόμ. ΙΑ', σελ. 194).

Ἀπόδοση Θ. Σ.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἑτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

‘Ομολογία πίστεως καταδίκου.

Πιστεύω, Πάτερ μου, για να έκφραση κανείς την σκέψιν του, θα πρέπει να αισθάνεται άσυγκράτητη έσωτερική ανάγκη για τὸ σκοπὸ αὐτό, ὅταν μάλιστα τὴν ἐκδήλωσι αὐτὴ ἐπιβάλλουν ἱστορικὲς καὶ κοσμογονικὲς τοῦ ἀτόμου στιγμὲς. Ἐπομένως στὴν μακροχρόνιο φυλάκισί μου, τὸ ἱστορικὸ γιὰ μένα γεγονός εἶναι αὐτὸ ποὺ πῶς κάτω θὰ προσπαθῶσω νὰ περιγράψω, δίδοντας ὅσο τὸ δυνατόν μία πλήρη εἰκόνα τοῦ τότε έσωτερικοῦ μου ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔζησε μακρὰν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ καινούργιου ποὺ ὕστερα ἀπὸ μιὰ κατάστασι πάλης καὶ κρίσεως ἔφθασε στὴν νέαν, τὴν ἀσυγκρίτως ὠραιότερη ἀπὸ τὴν παλαιὰ του πλάνη, κατάστασι.

Ἀρχίζω ἀπὸ τὴν ἀγνὴ ἐφηβικὴ ἡλικία ποὺ τ' ἄδολα φτερογίσματα τῆς ψυχῆς ζητοῦσαν νὰ βροῦν τὸ ἀνοιξιὰτικο δένδρο τῶν ὀνείρων του. Ἡ ἄπειρη νιότη γιόρταζε τότε χαρούμενα τὸ πρωτόγνωρο τραγούδι στὸ πρῶτο σκαλοπάτι τῆς ζωῆς. Μαγικὲς πτήσεις τῆς φαντασίας στὰ ὀνειρεμένα παλάτια ἀπίστων ἰδανικῶν. Μὰ ἡ νιότη ποὺ δὲν εἶχε γνωρίσει ἀκόμα τῆς ζωῆς τὴν πεζότητα, ἄρχισε νὰ παίρνη σκληρὰ κτυπήματα στὰ φτερὰ τῆς φαντασίας.

Ἡ ζωὴ μὲ τὴν βιοπάλη ἄρχισε νὰ ξεπροβάλλη ἀμείλικτη. Καὶ τὰ φτερὰ τσακισμένα προσγειῶναν τὰ ὄνειρά τους καὶ ἀγῶνας γιὰ τὴ ζήση ἄρχισε.

Ἦταν τότε οἱ μαῦρες μέρες τῆς σκλαβιάς. Τὸ χαμόγελο εἶχε χαθῆ ἀπὸ τὰ χεῖλια καὶ οἱ ἀνθρωποὶ ἦταν κλεισμένοι στὸ στενὸ κελλὶ τῆς δυστυχίας. Σὰ φαντάσματα τριγύριζαν μέσ' στίς σκοτεινὲς νύχτες. Ἀνάσα καμμιὰ. Ἡ μπόττα πατοῦσε βαρεῖα στοὺς δρόμους. Χαμένη ἡ νιότη. Παγίδες στημένες. Ποῦ νὰ κρατηθῆς, ποιὸς νὰ σοῦ δείξῃ ἕνα δρόμο; Συναμοτικὲς μορφὲς τριγύριζαν παντοῦ. Ὁ ὕλισμος καὶ τὸ ἐπιτελεῖο του δούλευε, ξαγρυπνοῦσε. Μ' ὀρθάνοικτα μάτια κυττοῦσε τὸ σκοτάδι. Τὰ δίχτυα εἶχαν ἐτοιμασθῆ καὶ γιὰ μένα, τῶνοιωθα τότε; Ὅχι. Κι' ἔπεσα...

Ἦταν μιὰ μέρα σὰν ἤλθαν κοντά μου. Κλειστὲς ματιὲς τριγύρω. Ὁ λύκος χαιρόνταν τὸ γλέντι. Μοῦ εἶπαν πολλὰ. Γιὰ κάποιον ἀγῶνα, γιὰ τὴν πατρίδα ποὺ στέναζε, γιὰ τὸν βάρβαρο ποὺ τὴν εἶχε πνίξει. Σὲ κάποιον γωνιὰ τῆς ψυχῆς, κρυμμένα, ναρκωμένα εὐγενεῖα ἰδανικὰ ζύπνησαν. Συγκίνησις... ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνῃ.

Ἡ παροῦσα συγκινητικὴ Ὅμολογία πίστεως ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ προηγουμένου δημοσιεύματος. Βλ. «Ἐφημέριος» 15.8.1965, σελ. 748.

Φτερουγίσματα καινούργια. Χλωμά πρόσωπα παιδιῶν κυττοῦσαν μ' ἰκεσία. Καπνοὶ ἀπ' τὰ ἐρείπια τῆς πατρίδος. Γιατί ὄχι; Μὰ τὸ μαῦρο ἐπιτελεῖο ἐτοίμαζε καινούργια ὄπλα. Ὅχι ἔτσι μοῦ εἶπαν. Ξερρίζωσε τὴν ψυχὴ σου καὶ τράβα. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε τέτοια. Ψυχὴ μου, ποῦ εἶσαι;

Μὰ ὁ δαίμονας τῆς ὕλης ἀδιάκοπα δούλευε. Ἐνας κόσμος γεμάτος ἀπὸ συναισθήματα χανόνταν στὴν ὁμίχλη. Γερά μ' εἶχαν τὰ δίχτυα πιάσει. Γέλοια σατανικά, βλέμματα χωρὶς οἶκτο. Κι' ὁ κατήφορος γλυστερὸς μὲ συνεπῆρε, ἀγριεμένα τὰ κύματα τσάκιζαν τὴν ψυχὴ. Ψυχὴ μου, τούτῃ ἢ θύελλα σὲ νέκρωσε, συντρίφτηκες καὶ μαῦρες δυνάμεις σὲ πλημμύρισαν, φωνὲς ἀλαλαγμοῦ καὶ σάλπιγγες δαιμονικὲς ἀκούγα ἐντὸς μου. Κι' οἱ ἐπιθυμίες παράξενες ἄρχισαν νὰ τριγυρίζουν κοντά μου, κάποια φωνὴ ρωτοῦσε, δὲν εἶναι ποιά καλὰ ἔτσι; Κι' ὁ κατήφορος τόσο γλυκὰ γλυστροῦσε, τὸ μῖσος κυρίαρχο τὰ πάντα κυβερνοῦσε, ἡ κακία εἶχε στήσει τὸν θρόνο τῆς.

Ἡ ἐπιθυμία δὲν ἔλεγε ποτὲ φτάνει.

Ἀνθόσπαρτο μᾶς εἶχε στρώσει τὸν δρόμο ἢ πλάνη, μὰ τίς παγίδες ποῦ ἔκρυβαν τ' ἄνθη, τὰ μάτια δὲν εἶδαν. Μαγικὲς σειρήνες μᾶς προσκαλοῦσαν νὰ πᾶμε κι' ἢ σύνεσι τοῦ Ὀδυσσεᾶ δὲν μᾶς ἀκολουθοῦσε.

Κι' ὁ κατήφορος ὅλο καὶ μὲ τραβοῦσε. Τὸ τέρμα του ὅμως ἄραγε ποῦ φθάνει; Αὐτὸ τότε φρόντισα νὰ τὸ μάθω. Στιγμὲς, στιγμὲς, ἓνα κενὸ ἄνοιγε μπρὸς μου. Μετέωρος ἔτοιμος νὰ πέσω. Ἡ ἀνησυχία ἐτοίμαζε τὴν φωλιὰ τῆς. Μὰ κάποτε ἤλθε ἡ ὥρα. Ὁ πύργος ποῦ κτίσθηκε ἐπάνω στὴν ἄμμο ἔπεσε μὲ κρότο μεγάλο (Λουκ. 6, 49).

Θὰ μπορέσω νὰ εὔρω ποτὲ λέξεις νὰ πῶ ἐκεῖνο ποῦ ἐνοιώσα τότε; Σκοτάδι μαῦρο, λίγο φῶς, ποιὸς θὰ μὲ βοηθήσῃ; ἀπελπισία. Καὶ τώρα ποιὸς θὰ σηκώσῃ τὸ βράχο ποῦ μὲ ἔχει σκεπάσει; Ἀπαίσιμοι τριγμοὶ κλειδαριᾶς. Τὸ σῶμα στενάζει, ὑποφέρει. Σίδερα παντοῦ, ἀτιμόσφαιρα ποῦ πνίγει τὰ στήθη. Λίγο ἀέρα, ποιὸς θὰ μὲ γλυτώσῃ ἀπὸ αὐτὰ τὰ δεσμά μου; Μόνος, ἀπέραντα μόνος. Πῶς θὰ κυλοῦν τώρα οἱ μέρες; Μιὰ φωνὴ. Γυρίζω τὸ βλέμμα.

Ἐνας Παπᾶς στὴ φυλακὴ ἄραγε τί ζητάει; Γιὰ τί πράγματα μιλεῖ, σὲ ποιὸν τὰ λέει; Ναι, ξέρω. Κάποτε μικρὸς θυμᾶμαι κι' ἢ μάννα μου γιὰ τὸ Θεὸ μοῦχε μιλήσει. Στὴν Ἐκκλησίᾳ πολλὲς φορές πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι εἴχαμε πάει. Μὰ ἀπὸ τότε πέρασαν τόσα χρόνια, πράγματα ξεχασμένα, τί σχέσι μποροῦν νάχουν αὐτὰ τώρα μὲ μένα; Κι' ὕστερα, δὲν μοῦπαν ἐκεῖνοι τόσες φορές, πῶς ὅλα αὐτὰ εἶναι παραμύθια, (τὸ ὄπιο τοῦ λαοῦ) καὶ ἀκόμα ὁ Νίτσε, ὁ

Δάρβιν και τόσο άλλοι μεγάλοι Δάσκαλοι δὲν ξέρουν τί λένε; Τέλος πάντων. Μ' αὐτός ὁ παπᾶς ἀκόμα λέει. Δὲν βαργιέσαι, ποῦ νὰ βρῆς ἄκρη, κουβέντες Παπαδῶν. Τὸ μεγάλο πρόβλημα ἦταν νὰ ξεπλέξης. Ἐλευθερία, Ἐλευθερία, φώναζε ἡ ὕλη. Τὰ σίδηρα σφίγγαν τὸ μυαλὸ σὰν τανάλιες. Λύσι γαμμιά, δυστυχία. Ὁ Παπᾶς εἶχε φύγει, κάπου ἔπρεπε νὰ ἀκουμπήσω. Ποῦ ὅμως; Τριγύρω κούφιος κουβέντες. Ποῦ θὰ ἀκουμπήσω τὴ σκέψι; Κι' ἡμέρες κυλοῦσαν.

Ὁ Παπᾶς ξανᾶρθε. Θὰ δοῦμε σήμερα γιὰ τί πράγμα θὰ μᾶς μιλήση. Πάλι τὰ ἴδια; Ἄς ἀκούσω, ἡ ὥρα πῶς θὰ περάση; Κι' ἄκουσα, ἄκουσα, πῶς ἔγινε τοῦτο. Οἱ μορφές τῶν μεγάλων δασκάλων σήμερα ἔχουν ξεθωριάσει. Κάτι κινήθηκε μέσα, μιὰ σπίθα τρεμόσβυνε στὸ σκοτάδι, μιὰ φωνὴ μὲ καλοῦσε. Τὴν νύκτα κείνη ἀργά, πολὺ ἀργά ἦρθε ὁ ὕπνος νὰ κλείση τὰ μάτια. Μιὰ λέξη τριγύριζε στὴν σκέψι. Χριστός... Χριστός...

Νὰ ἦταν ἡ ἀρχή; Ἡ σπίθα μεγάλωνε, Κύριε. Κύτταξα γύρω, μορφές βαρῦθημες μὲ κυττοῦσαν, γελοῦσαν. Ντράπηκα. Ἀλήθεια, πῶς ἔγινε τοῦτο; Πῶς ἔγινε τοῦτο;

Ἐημέρωνε. Ὅλα πέρασαν. Δεισιδαιμονίες, προλήψεις, μοῦχαν πῆ οἱ δάσκαλοι. Ὁ ὕλισμός καλὰ δούλεψε. Ἀδυναμία, θὰ περάση. Ναι, ἀλλὰ τὰ δεσμά μου ποῖς θὰ τὰ σπάση; Κάποιος θάρχόταν τὰ δεσμά μου νὰ σπάση. Κάποιον περίμενα, μιὰ μικρὴ φανοῦλα τὸν ἐρχομὸ τοῦ Λυτρωτοῦ μου προμηνούσε. Παραξένες ὀπτασίες, μιὰ μορφὴ πότε-πότε ξεπροβάλλει. Κείνη ἡ μικρὴ σπίθα τρεμοσβύνει. Ποῖς ἄραγε νὰ εἶναι; Συχνὰ παρακολοῦσα νᾶρθη. Πόσο ξαλάφρωνε τὸν πόνο αὐτὴ ἡ σκέψι. Προμήνυμα τοῦ ἐρχομοῦ Σου;

Ἐνα μικρὸ βιβλίο μιὰ μέρα μοῦδωσε κείνος ὁ Παπᾶς, ἄς εἶναι εὐλογημένος. Καινὴ Διαθήκη ἔγραφε ἀπ' ἔξω. Ποτέ στὰ χέρια μου δὲν εἶχα πιάσει ὡς τότε. Κάτι ἀναποδογύρισε μέσα. Σὲ τοῦτο τὸ μικρὸ βιβλίο σὲ ΒΡΗΚΑ, ΚΥΡΙΕ!!! Τὰ πρώτα βήματα μωροῦ ποῦ εἶναι ἔτοιμο νὰ πέση. Μὲ κάλεσες και ἦλθα κοντά σου. Βαρεῖά τὰ πόδια, μὰ ἦταν ὑπόσχεσίς σου, Κύριε, ποῦδινε κουράγιο, Ἀνάπαισι (Μαθ. ια: 28). Πόσο δύσκολα ἦταν τὰ βήματα τοῦτα. Ξανάσena λίγο, ἡ κούρασι μοῦδινε γαλήνη γύρω. Στὰ πόδια Σου ἀκούμπησα, Κύριε, κι' ἄπλωσες τὸ στοργικὸ Σου χέρι και μοῦδειξες τὸ δρόμο Σου, Κύριε. Ἀνήφορος λίγο, μὰ ἔλαμπε ἕνα φῶς σὰν ἥλιος, τὸ φῶς Σου Κύριε (Ἰωάν. η: 12).

Πρόσωπα χαρούμενα, εὐτυχισμένα, προχωροῦσαν. Τὸ φῶς μὲ τύφλωσε και ἔκλεισα τὰ μάτια, εἶχαν τόσο συνηθίσει στὸ σκοτάδι. «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ὁδὸς και ἡ ἀλήθεια και ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ: 6), ἄκουσα τὴ φωνὴ Σου, Κύριε, νὰ λέγη. Ναι τὸ δρόμο... τὴν ἀλήθεια... τὴν ζωὴ! Ἄχ! τὴ ζωὴ μου ποῦχε πεθάνει, τὴν ἀλήθεια ποῦ εἶχα ξεχάσει, τὸ δρόμο ποῦ εἶχα χάσει. Γλυκὰ χαμογέλασες,

καλωσύνη και ἀγάπη σκορποῦσε τὸ βλέμμα Σου. Κουράγιο. Ναί, κάτι γεννιέται και μεγαλώνει. Ἡ πίστις, ἡ Πίστις, Σὲ εὐχαριστῶ, Κύριε, πού μοῦ ἔδειξες τὸ δρόμο. Προχωρῶ, οὔτε μιὰ ματιὰ πίσω. (Λουκ. θ: 62) κι ἔχω τόσο δρόμο νὰ κάνω.

Τὰ δεσμὰ κάτω συντρίμια, εἶμαι ἐλεύθερος γιατί τὸ Πνεῦμα Σου εἶναι, Κύριε, μαζί μου (Β. Κορ. γ: 17). Ναί, Σὺ Κύριε ἔσπασες τὰ δεσμὰ μου (Ἰω. η: 36). Και τώρα πού με τὴ σκέψι γυρίζω στὰ περασμένα, θυμᾶμαι πόσο ἀνόητος και ἀπειθής δούλευα στήν κάθε ἐπιθυμία (Β. Τιμοθ. γ: 2-4). Και με λύτρωσες με τὸ τίμιο πού πάνω στὸ Σταυρὸ ἔχυσες Αἷμα Σου (Κολ. α: 14). Και ἔθεμελίωσες πιστευόντας σὲ Σὲ τὸν τέλειο Νόμο τῆς ἐλευθερίας (Ἰακ. α: 25). Και ὅλα αὐτὰ μοῦ τὰ ἐτοίμασες διὰ τὴν σωτηρία, χωρὶς οὔτε ἓνα ἔργο δικαιοσύνης νὰ πράξω, με ἀναγέννησες σὲ ἄνθρωπο νέο, με τὸ λουτρὸ τοῦ Αἵματός Σου (Α. Τιμ. β: 5-6). Γιατὶ γι' αὐτὸ ἤλθες στὸν κόσμο, Κύριε, ναί, και γιὰ μένα τὸ ἀπολωλὸς και χυμένον παιδί σου, πού πρόσμενε τὴν σωτηρία του (Λουκ. ιη: 10).

Χάριτες τὴ ζωὴ τὴν αἰώνια τῆς ψυχῆς μου πού ξαναβρῆκα (Ἰωάν. ι: 28) και μέκαμες παιδί τοῦ Θεοῦ και συγκληρονόμο τῆς αἰωνίας δόξης Σου (Ρωμ. η: 7). Πόσα ἀσύγκριτα ἀγαθὰ κινδύνευσα νὰ χάσω; Γι' αὐτὸ, Κύριε, εἶμαι ἔτοιμος εἰς τὸ ἐξῆς νὰ κακοπαθῶ σὰ καλὸς στρατιώτης δικός Σου (Β. Τιμ. β: 3), και γνήσιον τέκνον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας Σου. Νὰ ἀγωνίζωμαι τὸν καλὸν τῆς πίστεως ἀγῶνα (Β. Τιμ. ε: 12). Πιστευόντας με τὴν καρδιά μου στήν Δικαιοσύνη Σου κι ὁμολογόντας και διακηρύττοντας σ' ὅλον τὸν κόσμο τὴν σωτήριον δύναμιν τοῦ Εὐαγγελίου Σου (Ρωμ. ι: 10).

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ
“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,,

Ἡ πώρωση τῆς καρδιάς.

Πώρωση εἶναι ἡ ἀναίσθησις τῆς καρδιάς, πού λέγεται καί ἠθική πώρωση. Ὄταν ἕνας ἄνθρωπος βρίσκεται σ' αὐτήν τήν κατάσταση, κάνει ἐλεύθερα καί χωρίς νά ντρέπεται τὸ κακό, καί καυχίεται γιά τῖς ἀνομίες του. Κι' ἐπειδὴ ἔχει ἀναίσθητη καρδιά, ἡ συνείδησή του σωπαίνει· καί ἡ σιωπή της αὐτὴ φανερώνει τὴν ἠθική του νέκρωση, πού ὅταν κανεὶς ξεπέση σ' αὐτή, δὲν ὑπάρχει τρόπος σωτηρίας. Καμμιά φωνή, καμμιά προτροπή, καμμιά παράκληση καί πρόσκληση, καί καμμιά νοθεσία δὲν μπορεῖ νά συγκινήσῃ τὴν πωρωμένη του καρδιά. Τὰ θαύματα καί τὰ θεία φανερώματα δὲν μποροῦν νά τὴν ξυπνήσουν ἀπὸ τὸν λήθαργό της· τίποτα δὲν τῆς κάνει ἐντύπωση· καί τίποτα δὲν μπορεῖ νά τὴν φέρῃ στὴ συναίσθηση νά μετανοήσῃ. Αὐτὸς πού ἔπαθε πώρωση θά πεθάνῃ μέσα στὴν ἀμαρτία, γιὰ τὸν ἔχει ἐγκαταλείψει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος φθάνει στὸ κατάντημα αὐτὸ τῆς πώρωσης τῆς καρδιάς του, ἐπειδὴ κυλίσθηκε ἄφοβα μέσα στὴν ἀμαρτία· κι' αὐτὸ γίνεται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ὑποτάξῃ τὴν πνευματικὴ στὴν αἰσθησιακὴ τὴν ζωὴ. Κι' ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὑπάρχει μιὰ ἀδιάκοπη πάλη ἀνάμεσα στὴν αἰσθησιακὴ καί τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· «Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος· τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα δὲ ἀντίκεινται ἀλλήλοις» (Γαλ. ε', 17).

Νικᾷ δὲ ἡ σάρκα τῖς περισσότερες φορές, ἀπὸ τὴν ἀμέλεια κι' ἀπὸ τὴν νωθρότητα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς ἀγῶνες· κι' ἐπειδὴ σύμμαχοι τῆς σάρκας εἶναι ὁ αἰσθητὸς γύρω μας κόσμος, καί τὰ πάθη, καί οἱ ἐπιθυμίες τῆς καρδιάς. Κι' ὅσον καιρὸ προσέχει ὁ ἄνθρωπος, καί ξαγρυπνᾷ κι' ἀγωνίζεται κι' ἐπικαλεῖται τὸν Θεὸ καί τὴν θεία του προστασία καί βοήθεια, δυναμώνει τὴν πνευματικὴ του φύση καί βγαίνει, ἔτσι, νικητρία στὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς σάρκας· καί στὸ τέλος τὴν ὑποτάσσει καί τὴν ἀναγκάζει νά συμμορφώνεται στῖς ἀπαιτήσεις τοῦ πνεύματος καί νά ἐνεργῇ καί νά διευθύνεται ἀπὸ τῖς ἐντολὲς τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Ὄταν ὅμως παύσῃ νά προσέχῃ καί νά ξαγρυπνᾷ καί ν' ἀγωνίζεται καί νά ἐπικαλῆται τὸν Θεό, ἡ αἰσθησιακὴ του φύση ἀντιμαχᾷ πρὸς τὸ πνεῦμα· καί στὸ τέλος ἐπανάσταται καί ζητᾷ νά διευθύνῃ αὐτή.

Και τὸ πνεῦμα, πού ἔχει ἀπὸ τὴν ἀμέλεια γίνεи ράθυμο κι' ἀδιάφορο, κι' ἔχει παύσει ν' ἀποζητᾷ τὴν βοήθεια και τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ, ἀρχίζει νὰ αἰσθάνεται ἀνήμερο τὸν ἑαυτὸ του νὰ ἐπιβληθῆ στὴν αἰσθησιακὴ φύση, και στὸ τέλος ἐνδίδει και ὑποχωρεῖ στὶς ἀπαιτήσεις της. Κι' ὅταν ὁ ἄνθρωπος καταστήσῃ στὴν κατάστασι αὐτὴ, νομίζει τὸν ἠθικὸ νόμο και τὶς θεῖες ἐντολὲς βαρὺ και δυσκολοβάστακτο φορτίο.

Κι' ἀρχίζει πλέον νὰ κυριαρχῆ ἡ αἰσθησιακὴ φύσι στὸν ἄνθρωπο· κι' ὅσο ἰσχυρότερη γίνεται αὐτὴ, τόσο και ἀδυνατίζει ἡ πνευματικὴ φύσι. Κι' αἰσθάνεται μὲν ὁ ἄνθρωπος, πὼς ὀφείλει νὰ ἐνεργῆ σὰν αὐτεξούσιος κι' αὐτοκυρίαρχος, και πὼς ἔχει τὴν ὑποχρέωσι νὰ γίνῃ ἠθικὴ ἐλεύθερη προσωπικότητα, πού νὰ ὑπακούῃ στὸν πνευματικὸ νόμο· δὲν ἔχει ὅμως τὸ σθένος και τὴν δύναμη ν' ἀγωνισθῆ κατάστηθα μὲ τὴν αἰσθησιακὴ ζωὴ. Και στὸ σημεῖο αὐτὸ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ του δεσμευμένο και σὰν αἰχμάλωτο στὶς αἰσθησιακὲς του ροπὲς· κι' ἐπιθυμεῖ μὲν νὰ σπάσῃ τὰ δεσμὰ του, δὲν τὸ μπορεῖ ὅμως, γιατί ἔχει ἀτονίσει τὸ πνεῦμά του.

Κι' ἔχει μὲ τὴν συναίσθησι τῆς ἠθικῆς του ἐξαθλίωσις και διαμαρτύρεται γι' αὐτὴν ἡ συνείδησή του, δὲν τοῦ εἶναι ὅμως βολετὸ ν' ἀπαλλαγῆ ἀπ' αὐτὴν· και εἶναι ἀνήμερος ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν πνευματικὴ κυριαρχία, ἐπειδὴ δὲν καταφεύγει στὴ θεία βοήθεια και δὲν ἐπικαλεῖται τὸν Θεὸ νὰ τὸν προστατεύσῃ.

Και εἶναι βέβαια τρισάθλια ἡ κατάστασή του αὐτὴ· δίνει ὅμως κάποιαν ἐλπίδα σωτηρίας, σ' αὐτὸν πού ἐπικαλεῖται τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Διότι, στὴν κατάστασή του αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος, μπορεῖ ν' ἀκούῃ ἀκόμη τὴν φωνὴ τῆς συνείδησής του πού διαμαρτύρεται γιὰ τὶς ἀτασθαλίες του και γιὰ τὸν παράνομον ἠθικὸ του βίο· και ἡ θέλησή του τὸ ἐπιθυμεῖ ν' ἀντιδράσῃ πρὸς τὸν κυρίαρχο νόμο τῆς σάρκας· ἀλλὰ τοῦ λείπει τὸ ἠθικὸ σθένος κι' ἔχει σβύσει μέσα του ἡ ἐλπίδα στὸ Θεό.

Κι' ἀπὸ τὴν κατάστασή του αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ μονάχα ἡ βοήθεια κάποιου πνευματικοῦ ἀνθρώπου. Ἐν ὅμως δὲν φανῆ κι' ἂν δὲν ἔλθῃ, τότε ἡ δουλειά του γίνεται τέλεια. Ἡ ἀντίστασή του σταματᾷ ὅλως διόλου· ἡ πνευματικὴ του φύσι παραδίνεται στὴν αἰσθησιακὴ· ἡ φωνὴ τῆς συνείδησις πνίγεται ἀπὸ τὴν φωνὴ τῆς ἁμαρτίας πού κυριαρχεῖ· κι' ὁ ἄνθρωπος παραδομένος ὀλοκληρωτικὰ στὴν ἁμαρτία, τὴν ὑπηρετεῖ πρόθυμα, ἀρνιέται τὴν πνευματικὴ του φύσι, ἀρνιέται τὸν ἠθικὸ νόμο κι' ἀπαρνιέται και τὸν Θεό. Κι' ἔτσι ἔχει πλέον ὀριστικὰ κυριαρχήσει ἡ τυραννία τῆς ἁμαρτίας. Ἡ πώρωσι τῆς καρδιάς ἔχει συντελεσθῆ. Ἡ ἐπιστροφή στὸ Θεό

καὶ ἡ σωτηρία εἶναι ἀδύνατη. Κι' αὐτὸς ποὺ ἔπαθε πώρωση τῆς καρδιάς του εἶναι ἠθικὰ νεκρός.

ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
Α' ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

1ον Ἡ δικαιοσύνη.

Δικαιοσύνη εἶναι, τὸ νὰ ταυτίξης τὴ θέλησή σου μὲ τὴ θεία θέληση· καὶ τὸ νὰ κάνης καθετὶ ποὺ εἶναι καλὸ καὶ τέλειο κι' εὐάρεστο στὸ Θεό· καὶ τὸ νὰ ζητᾷς νὰ δοξάζεται τ' ὄνομά του.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀποκάλεσε Δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ τὴν σωτηρία ποὺ ἡ θεία χάρις δωρίζει στὸν ἄνθρωπο ποὺ πιστεύει· γιατί δὲν κατορθώνεται μὲ τὴν δική του προσπάθεια, παρὰ εἶναι ὀλόκληρη χάρισμα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ Θεός· ἢ μ' ἄλλα λόγια, εἶναι δικαίωση ἀπὸ τὸ Θεὸ ἢ ἀθώωσή μας καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ μας ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας.

Ὁ Χρυσόστομος λέει γιὰ τὴ Δικαιοσύνη· «Δικαιοσύνη συνίσταται ἐκ τοῦ πληρωθῆναι τὰς ἐντολάς· δικαιοσύνη εἶναι τὸ νὰ κάνης κανεὶς τὶς θεῖες ἐντολές. Ἐπίσης λέει, ὅτι ἡ Δικαιοσύνη «θαυμαστὸν τί ἐστὶ καὶ πλησίον τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον ἴστησι, καὶ ἰσόθεον σχηματίζει». Εἶναι κάτι τὸ ἀξιουθαύμαστο, ποὺ φέρνει τὸν ἄνθρωπο κοντὰ στὸ Θεὸ καὶ τὸν κάνει ἰσόθεο.

Ὁ Θεοδώρητος ὀνομάζει δικαιοσύνη «τὴν ὀρθὴν τῆς ψυχῆς ἡγεμονίαν καὶ τῶν ὑπηκόων παθῶν τὴν συμμετρίαν· τοῦ γὰρ θυμοειδοῦς ἢ πρὸς τὸ λογικὸν εὐαρμοστία καὶ πρὸς ἄλληλα εὐκрасία τὴν τῆς δικαιοσύνης ἡμῖν πραγματεύεται κτῆσιν»· δικαιοσύνη εἶναι ἡ κυριαρχία τῆς ψυχῆς καὶ ἡ συμμετρία τῶν παθῶν, ποὺ ὑποτάσσονται σ' αὐτήν· γιατί ἡ συμφωνία τοῦ θυμικοῦ μας πρὸς τὸ λογικὸ μας καὶ ἡ μεταξὺ τους ἁρμονία, αὐτὰ εἶναι ποὺ μᾶς δίνουν τὴν ἀπόκτηση τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ὁ Κλήμης τῆς Ἀλεξάνδρειας λέγει ὅτι «δικαιοσύνη ἐστὶ συμφωνία τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν». Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Νύσσης λέει· «δικαιοσύνη κανὼν εὐθύτητός ἐστὶ, τὸ ἐν παντὶ ἄπταιστον λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ὑφηγουμένη, ὅπως τε χρῆ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ διακεῖσθαι, καὶ πῶς ἂν τις τὰ κατ' ἀξίαν ἐκάστω νέμοι»· ἡ δικαιοσύνη εἶναι ὁ κανόνας τοῦ ἰσίου καὶ τοῦ σωστοῦ, ποὺ μᾶς ὑπαγορεύει νᾶναι κάθε μας ἐνέργεια καὶ κάθε μας λόγος ἄπταιστος· καὶ ποιά πρέπει νᾶναι ἡ ψυχικὴ μας διάθεση, γιὰ

ν' ἀντιμετωπίζωμε τὸν καθένα σύμφωνα μὲ τὴν πραγματικὴ του ἀξία. Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέει κι' ἄλλοι γιὰ τὴ δικαιοσύνη ὅτι εἶναι «συναγωγὴ καὶ ἔνωσις πάντων τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν»: «πάντα ἄρμονία καὶ σύνοδος τῶν ἀγαστῶν εἴη ἂν καὶ νομίζοιτο εὐλόγως ἢ δικαιοσύνη»: εὐλόγα τὴ δικαιοσύνη θὰ τὴν ἔλεγε καὶ θὰ τὴν πιστεῦε κανεὶς σὰν ἄρμονία καὶ σὰν συγκέντρωση ὅλων τῶν ἐπιθυμητῶν καὶ τῶν ἀξιοθαύμαστων ἀρετῶν.

Ἡ δικαιοσύνη δὲν κρίνει χαριστικά, παρὰ δίνει στὸν καθένα ἐκεῖνο ποῦ τοῦ πρέπει καὶ τοῦ ἀξίζει.

Ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ εἶναι φιλανθρωπία: ἐπειδὴ μαζὶ μὲ τὸ δίκαιο συνυπάρχει καὶ τὸ ἔλεός του. Καὶ λέγεται δικαιοσύνη, ἐπειδὴ δικαιώνει τὸν ἄνθρωπο καὶ διαλύει τὶς ἁμαρτίες του αἰωνίως. Καὶ ἡ ἐλεημοσύνη στὴν ἀγία Γραφὴ λέγεται δικαιοσύνη, ἐπειδὴ εἶναι ἔργον δικαιοσύνης.

Ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἐπανορθωτικὴ καὶ ἡ ἀνταποδοτικὴ μᾶς ἔρχεται ἀπὸ ψηλὰ ἀπὸ τὸν Θεό, ποῦ εἶναι ὁ δίκαιος κριτῆς μας. Κι' ὁ Διούσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης λέει γιὰ τὴν δικαιοσύνη: «Δικαιοσύνη δὲ αὐθις ὁ Θεός, ὃς πᾶσι τὰ κατ' ἀξίαν ἀπονέμων ὑμνεῖται, καὶ εὐμετρίαν καὶ κάλλος καὶ εὐταξίαν καὶ διακόσμησιν καὶ πάσας διανομὰς καὶ τάξεις ἀφορίζων ἐκάστην, αὐτοπραγίας αἴτιος ὢν». Δικαιοσύνη εἶναι ὁ Θεός, ποῦ δίνοντας στὸν καθένα αὐτὸ ποῦ τοῦ ἀξίζει ὑμνολογεῖται, καὶ ὀρίζοντας τὸ μέτρο, τὴν ὁμορφιά, τὴν εὐταξία, τὰ στολίσματα κι' ὅλα τὰ χαρίσματα καὶ τὴν τάξη τοῦ καθενὸς χωριστά, γίνεται ἡ ἀφορμὴ τῆς αὐτενέργειας καὶ τῆς αὐτοπραξίας του.

Ἡ δικαιοσύνη σώζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸν θάνατο. Ἡ δικαιοσύνη γίνεται ὁδηγός μας πρὸς τὸ καλὸ: διότι ἡ ἀρχὴ τοῦ δρόμου πρὸς τὸ καλὸ εἶναι τὸ νὰ εἶναι κανεὶς δίκαιος: κι' ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν δίκαιον ἄνθρωπον. Ἡ δικαιοσύνη κάνει δυνατὸν ἐκεῖνον ποῦ τὴν ἀγαπᾷ: καὶ ἡ θεία Γραφὴ λέει: «ἐν πλεονάζουσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχύς πολλή». Εἶναι πολὺ δυνατὸς αὐτὸς ποῦ εἶναι περίσσια δίκαιος. Ἄν ἀποζητᾷς τὸ δίκαιο, θὰ τὸ βρῆς καὶ θὰ τὸ ντυθῆς, σὰν ἓνα μακρὺ καὶ λαμπρότατο φόρεμα.

Ἡ δικαιοσύνη εἶναι τὸ μέτρο καὶ ὁ κανόνας, σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ κανονίζωμε κάθε ἐνέργεια καὶ κάθε πράξη τῆς ζωῆς μας. Καὶ χωρὶς τὴν δικαιοσύνη δὲν ὑπάρχει ἀρετὴ. Ἡ ἔλλειψή της μαρτυρεῖ ἔλλειψη ἀγάπης: καὶ σὲ μιὰ καρδιὰ ποῦ δὲν ἔχει ἀγάπη, εἶναι ἀδύνατο ν' ἀναπτυχθῆ ὁποιαδήποτε ἀρετὴ. Ἡ ἀδικία τὰ πάντα καταστρέφει. Κι' ἓνας ποῦ εἶναι ἀδικός δὲν μπορεῖ νὰναι θεοφοβούμενος: γιατί

κανένας θεοφοβούμενος δὲν εἶναι ἄδικος· καὶ κανεὶς ἄδικος ἄνθρωπος δὲν εἶναι θεοφοβούμενος.

Εἰκόνα τοῦ δίκαιου ἀνθρώπου.

Τρισχαριτωμένη εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ δίκαιου. Θαρρεῖ κανεὶς πῶς ὅλες οἱ ἀρετὲς μαζεμένες ἐζωγραφήσανε τὸν χαρακτήρα του· «ἐν γὰρ δικαιοσύνη συλλήβδην πᾶσα ἀρετὴ ἐστὶ». Σπέρνει τὴν δικαιοσύνην κί' ἀπὸ τοὺς καρπούς της εὐφραίνεται. Τὴν προσευχὴ του τὴν εἰσακούει ὁ Κύριος. Σὰν φοίνικας ἀνθίζει ὁ δίκαιος καὶ σὰν τὰ κέδρα τοῦ Λιβάνου ψηλοκορμίζει. Οἱ καρποὶ τῆς δικαιοσύνης του δὲν χάνονται, καὶ θ' ἀπολαύσῃ τὸν μισθὸν του ἀπὸ τὸν Κύριο. Ὁ δίκαιος θὰ ζῆ πάντα μέσα στὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐχαρίστηση, τὸ φῶς του θ' ἀκτινοβολᾷ αἰώνιως, καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Μὲ τὸν δίκαιο συγκατοικεῖ παντοτεινὰ ἡ ψυχικὴ ἀγαλλίαση, τὸ σπίτι του εἶναι εὐλογημένο, κί' ὄλο καὶ μεγαλώνει ἡ δύναμη του καὶ ἡ ἐπιβολὴ του. Ὁ Κύριος σώζει τὸν δίκαιο καὶ τὸν προστατεύει πάντα καὶ παντοῦ. Οἱ ἀπόγονοί του θὰ διατηρηθοῦνε σὲ γενεὲς γενεῶν καὶ τὰ παιδιά του θὰ τὸν περιτριγυρίζουνε στὸ τραπέζι του σὰν νεοφύτευτες ἐληές. Δὲν θὰ σηκώσῃ τὸ μάτι του ἀπὸ ἐπάνω του ποτέ του ὁ Θεός, καὶ πάντα θὰ τοῦ χαρίξῃ νίκες καὶ δόξες καὶ τιμές. Φωνάζει ὁ δίκαιος, καὶ ὁ Κύριος τὸν ἀκούει ἀμέσως, καὶ τὸν σώζει ἀπὸ κάθε στενοχώρια καὶ ἀπὸ κάθε του θλίψη. Τὸν προστατεύει ὁ Κύριος, καὶ δὲν θὰ τοῦ συντριβῆ ποτέ του, οὔτε τὸ παραμικρό του κοκκαλάκι, γιατί ὁ Θεός εἶναι φρουρός του, καὶ θὰ εἶναι μαζί του πάντα, ὡς τὴν στερνὴ του ὥρα. Κί' ἂν τὰ ποτάμια ὀρμήσουνε, σὰν κατεβασιὲς ἐπάνω του, δὲν θὰ τὸν σκεπάσουνε ποτέ· κί' ἂν περνᾷ θάλασσες καὶ ποταμούς δὲν θὰ καταποντιστῆ ἀπὸ τὰ νερά τους, γιατί ὁ Κύριος εἶναι μαζί του. Κί' ἂν διαβῆ μέσα ἀπὸ φωτιὲς δὲν θὰ τὸν πειράξουνε οἱ φλόγες τους, γιατί τὸν σκεπάζει τὸ δεξιὸ χέρι τοῦ Κυρίου.

Ὁ δίκαιος εἶναι ἄμεμπτος· τὰ χέρια του εἶναι καθαρὰ ἀπὸ τοὺς ρύπους τῆς ἀδικίας· καὶ ἡ καρδιά του ὀλοκάθαρη ἀπὸ ἀνομίαις. Κί' ἔχει παρρησία καὶ θάρρος, ὅταν παρουσιάζεται ἐμπρὸς σὲ συνέδρια καὶ τὸ πρόσωπό του λάμπει, ὅταν μιλῆ. Ὁ δίκαιος θὰ κληρονομήσῃ τὴν γῆν αὐτῆ, καὶ τὸ μνημόσυνο του θάναί αἰώνιο. Γενεὲς γενεῶν θὰ εὐλογοῦνε τ' ὄνομά του καὶ θὰ διηγοῦνται τὴν δικαιοσύνην του. Πηγὴ ζωῆς καὶ χαρᾶς εἶναι ὁ δίκαιος, καὶ τὰ παιδιά του δὲν θὰ πεινάσουνε ποτέ. Καὶ τὰ πλούτη τῶν ἀσεβῶν ὁ δίκαιος τὰ κληρονομᾷ.

Οἱ δρόμοι τοῦ δίκαιου καταλάμπονται ἀπὸ φῶς, καὶ εἶναι πάντα ἴσιοι ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ. Κί' ἂν σκοντάψῃ

Ἡ χριστιανικὴ ἐποχὴ τοῦ Σεπτεμβρίου

Ἡ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Ἐνας θεσμὸς ποὺ διατηρεῖται ἀκλόνητος πάντοτε

Μὲ τὴν λῆξι τοῦ Αὐγούστου λήγει καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος. Ἡ λῆξις αὐτὴ σημειώνει καὶ τὸ τέρμα μιᾶς ἐξαιρετικᾶ στενῆς ψυχικῆς ἀνατάσεως πρὸς τὴν Θεομήτορα, τὴν θείαν μνήμην τῆς ὁποίας ἑορτάζει εὐλαβικὰ ὀλόκληρος ὁ χριστιανικὸς κόσμος, ἰδιαιτέρα ὅμως ἡ ἑλληνικὴ ὀρθοδοξία κατὰ τὸν μῆνα τὸν ἀφιερωμένο εἰς τὴν Κοίμησι τῆς Πάναγνης Παρθένου τῆς Ναζαρέτ καὶ εἰς τὶς ἑσπερινῆς παρακλητικῆς μυσταγωγίης. Τὸ ἑλληνικὸ νησι ἔδοκίμασε καὶ ἐφέτος ὅπως καὶ κάθε χρόνο τὴν μεγάλη θρησκευτικὴ του συγκίνησι. Σὲ κάθε σχεδὸν νησάκι τιμᾶται τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἡ μνήμη τῆς Θεοτόκου καὶ κύματα κόσμου ἐξορροῦν καὶ κινοῦνται πρὸς τὰ νησιά τὰ ἑλληνικὰ τὰ μεγάλα, ὅπως ἡ Τήνος καὶ ἡ Πάρος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τὰ μικρότερα διὰ ἱερὸ προσκύνημα. Ἔχει μιὰ θεῖα εὐλογία ἡ γαλάζια ἑλληνικὴ θάλασσα τὸν μῆνα αὐτὸν ποὺ ἔληξε μαζί με τὸ τέλος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Μιὰ καινούργια προετοιμασία συντελεῖται στὴν Ὀρθόδοξη χριστιανικὴ ψυχὴ γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ Σεπτεμβρίου ποὺ συμπίπτει μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ καινούργιου

καμμιά φορὰ καὶ πέση καταγῆς, ὁ Κύριος θὰ τὸν σηκώσῃ καὶ θὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τὸ παραπάτημά του. Τὰ χεῖλη τοῦ δίκαιου ἀνθρώπου στάζουνε μέλι, καὶ τὸ στόμα λόγια πάντα σοφά. Ὁ δίκαιος εἶναι μακάριος καὶ μακάριοι θᾶναι καὶ οἱ ἀπόγονοί του.

Οἱ ψυχῆς τῶν δίκαιων ἀνθρώπων βρίσκονται στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, καὶ πίκρα καὶ βασανιστήριον δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ τὶς ἀγγίξῃ. Ἡ ἐλπίδα τους πλημμυρίζει ἀπὸ ἀθανασία, γιατί ζοῦνε παντοτεινὰ καὶ ἡ φροντίδα τους καὶ ἡ μισθαποδοσία τους βρίσκεται στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Καὶ γι' αὐτὸ θὰ τοὺς χαρίσῃ ὁ Κύριος τὸ βασιλεῖο τῆς ὁμορφιάς καὶ τὸ διάδημα τῆς αἰωνιότητος· καὶ θὰ τοὺς σκεπάζῃ ἡ δεξιὰ του καὶ θὰ τοὺς ὑπερασπίζῃ πάντα τὸ χέρι του.

Ὁ Θεὸς ἔχει μετρήσει τὶς τρίχες τῆς κεφαλῆς τῶν δίκαιων ἀνθρώπων, κί οὔτε μιὰ δὲν θὰ πέσῃ, χωρὶς τὸ θέλημά του. Μακάριος εἶναι ὁ δίκαιος ἄνθρωπος.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ἐκκλησιαστικοῦ χρόνου. Τὸ ἄρωμα τοῦ βασιλικοῦ ποῦ γεμίζει τὴν φθινοπωρινὴ ἀτμόσφαιρα δημιουργεῖ ψυχικὲς συγκινήσεις καὶ κλονισμούς. Ἡ προετοιμασία γιὰ τὸν ἑορτασμό τῆς ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ποῦ τὸν εὐρῆκε κάτω ἀπὸ βασιλικούς ἢ Ἁγία Ἐλένη, ἢ μητέρα τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου, ἐξυψώνει καὶ ὀδηγεῖ τὴν ὀρθόδοξο σκέψι πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, τὸ Βυζάντιο. Μπερδεύονται οἱ ἐποχὲς τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ὀρθόδοξη ἀγκαλιασμένη μὲ τὴν σκέψι τελεῖ μνημόσυνο γιὰ πλείστα θρησκευτικὰ καὶ ἔθνικα γεγονότα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἡ ἀγωνία γιὰ τὴν θλιβερὴ περίοδο ποῦ ἀντιμετωπίζει σήμερον ὁ ἑλληνικὸς χριστιανικὸς κόσμος τῆς Πόλης γίνεται σπαραγμὸς σὲ κάθε ὀρθόδοξη ἑλληνικὴ ψυχῇ. Μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ καινούργιου ἐκκλησιαστικοῦ χρόνου ξαναγυρίζουμε νοερώς στὴν παλιὰ ἱστορικὴ ἐποχὴ τοῦ Βυζαντίου. Ἡ μνήμη μας ἀγκαλιάζει τὸν ἑορτασμόν τῆς Ἰνδικτιῶνος ὡς ἀρχῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ ὡς ἑορτῆς τῆς 1ης Σεπτεμβρίου. Θεσμὸς χριστιανικὸς βυζαντινὸς ἢ Ἰνδικτιῶν, ἀλλὰ καὶ μήνυμα τῆς ἀρχῆς τῆς ἐποχῆς εἰς τὴν ὁποίαν εἰσήλθομεν. Τὴν Ἰνδικτιῶνα ὡς μέσον χρονολογίας ἐχρησιμοποιοῦσαν ἰδίως εἰς τὰ ἔγγραφα, τὰ χρυσόβουλλα κλπ. οἱ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. Καὶ μέχρι σήμερον οἱ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως χρησιμοποιοῦν ὡς χρονολογικὴν ἀρχὴν τὴν Ἰνδικτιῶνα εἰς τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα. Ὁ ἀριθμὸς τῆς νέας Ἰνδικτιῶνος κατεχωρεῖτο κατὰ τὴν 1ην Σεπτεμβρίου εἰς ἐπὶ τοῦτο ἀνοιγόμενον βιβλίον ἀπὸ τὰς πολιτικὰς καὶ δικαστικὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους. Τὸ αὐτὸ ἔπραττε καὶ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἡ καταχώρησις αὐτῆ ὡς θεσμὸς ἀκλόνητος ἐγένετο μόνον ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐθεωροῦσαν ὡς ἀφετηρίαν διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔτος τὶς μεγάλες ἑορτές. Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ὁμως τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος καθιερώθη τὸ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἐκκλησιαστικὸν ἔτος. Ἡ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὴ αὐτὴ ἑορτὴ περιελάμβανε ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν καὶ τελετὴν ἔκτος τοῦ ναοῦ. Κωδινὸς ὁ Κουροπαλάτης, περιγράφων λεπτομερῶς τὴν τελετὴν τῆς 1ης Σεπτεμβρίου, ἀναφέρει ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετέβαινε εἰς τὸ «πορφυροῦν κίονιον» μετὰ εἰκόνων καὶ περιστοιχούμενος ἀπὸ πλήθος ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων κληρικῶν καὶ ἄλλων ὀφφικιάλων τοῦ θρόνου τελοῦσε ἐκεῖ τὴν εἰθισμένην ἀκολουθίαν τῆς ὑπογραφῆς τῆς πράξεως τῆς Ἰνδικτιῶνος. Τὴν τε-

λετήν αὐτήν παρακολουθοῦσε καὶ ὁ Βασιλεὺς με ἀριθμὸν αὐλικῶν. Ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ὁ Στ' ἐθέσπισε τὸν σημερινὸν τύπον τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἰνδίκτου. Ἡ πράξις τῆς Ἰνδικτιῶνος ὑπεγράφετο ἔκτοτε ἀπὸ τὸν Πατριάρχην, τοὺς συνοδικοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς παρευρισκομένους εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων μητροπολίτας. Εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου σώζεται σήμερον ἡ ἀρχαιότερα πράξις τῆς Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 1815. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν χρόνων ἡ τελετὴ τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς αὐτῆς πράξεως ἐσημείωσε μίαν χαλάρωσιν ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιστημότητος. Ἄλλ' ἀνέκτησε τὴν ἀρχαίαν βυζαντινὴν αἴγλην τῆς ἀπὸ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ μεγαλοπρεποῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Ἀπὸ τότε ἡ ὑπογραφή προσέλαβε καὶ πάλιν πανηγυρικὴν ἐκδήλωσιν ἐν μέσῳ ψαλμωδῶν καὶ παρουσίᾳ κόσμου πολλοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου στὸ Φανάρι. Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερον συνεχίζεται, ὀλιγώτερον ἔστω πανηγυρικά, ἡ τελετὴ τῆς πράξεως τῆς Ἰνδικτιῶνος. Πλὴν τῆς Ἰνδικτιῶνος αὐτῆς ἡ ὁποία εἶναι ἡ κυρία καὶ ἑλληνικὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως ἀποκαλεῖται, ἀναφέρονται στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία καὶ δυὸ ἄλλες. Ἡ αὐτοκρατορικὴ τῆς Δύσεως καὶ ἡ Παπικὴ. Ἡ πρώτη ἡ ὁποία ἔπαυσε πλέον νὰ ἑορτάζεται καὶ νὰ εὐρίσκεται ἐν χρήσει ἤρχιζε τὴν 14ην Σεπτεμβρίου. Ἡ παπικὴ ἤρχιζε τὴν 1ην Ἰανουαρίου καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν διάφορον κατὰ τόπους ἀρχὴν τοῦ ἔτους τὴν 25 Δεκεμβρίου ἢ τὴν 25 Μαρτίου. Ἡ χρῆσις τῶν Ἰνδικτιῶνων ἔπαυσε σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν Δύσιν κατὰ τὸν Μεσαίωνα, ἀντικατασταθεῖσα μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτών ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Διονύσιον τὸν Μικρὸν ἐπραγματοποιήθη τὸ 754 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης.

Ἡ ἡμέρα αὐτὴ—ἡ 1η Σεπτεμβρίου—ἐπανηγυρίζετο στὴν βασιλίδα καὶ εἰς ἄλλους τομεῖς με ἐκδηλώσεις διάφορες. Ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐκκλησίαι παλαιότερα ἐτελοῦσαν λειτουργίες καὶ ἡ ἐναρξίς αὐτῆ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ἐθεωρεῖτο καὶ ἑορτάζετο καὶ ὡς ἐναρξίς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔτους τῆς πρωτευούσης τοῦ ἀλυστρώτου ἑλληνισμοῦ. Ὁ ἀγιασμὸς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ ἔτους ἐτελεῖτο στὰ περισσότερα σχολεῖα τὴν μέρα αὐτῇ. Καὶ ἦταν πανηγυρικὸς ὁ ἀγιασμὸς αὐτὸς στὴν Μεγάλῃ Σχολῇ τοῦ Γένους, στὸ Φανάρι, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἰδίως τῆς πατριαρχείας Ἰωακείμ τοῦ Γ' καὶ κατὰ τὰς δύο περιόδους καὶ μέχρι τῆς μικρασιατικῆς συμφορᾶς, ἡ ὁποία κατεβίβασε τὴν φλόγα τῆς λυχνίας πού ἔκαιε ὡς τότε ζωηρὰ κι' ἐφώτιζε ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις

Ἀπὸ τὸ ἑορτολόγιον τῆς Ἐκκλησίας

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΠΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Α'

Ὁ Φωτιστὴς τῆς Ἀρμενίας

Ὁ ἄνθρωπος, ποῦ θεμελίωσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀρμενίας, εἶναι ἓνας μέγας Ἅγιος τοῦ Γ' αἰῶνος, ποτισμένος μὲ τὰ νάματα τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸν ἔλεγαν Γρηγόριον κ' ἦταν βλαστὸς βασιλικῆς οἰκογένειας. Ὁ πατέρας του Ἄνάκ συγγένευε μὲ τὸν Κουσαρό, ποῦ καθόταν στὸν θρόνον τῆς Ἀρμενίας κατὰ τὰ τέλη τοῦ Γ' αἰῶνος. Ἄνθρωπος φιλόδοξος κ' ἀδίστακτος μπροστὰ σὲ κάθε μέσο, ποῦ θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιήσῃ γιὰ νὰ πετύχῃ τοὺς σκοποὺς του, ὁ Ἄνάκ πρόστρεξε στὴ βοήθειαν τοῦ βασιλιᾶ τῆς Περσίας Ἀρτασίερα, ἐτοίμασε μιὰ συνωμοσίαν καὶ δολοφόνησε ἔτσι τὸν Κουσαρό. Ἄλλὰ δὲν πρόλαβε νὰ πάρῃ στὰ χέρια του τὸ σκῆπτρον. Οἱ σατράπεις τῆς Ἀρμενίας, ἀφωσιωμένοι πάντα στὸν ἄτυχο βασιλιᾶ, κινήθηκαν ἐναντίον τοῦ σφετεριστοῦ, κατάρθρωσαν νὰ τὸν πιάσουν καὶ σκότωσαν τόσο τὸν ἴδιον ὅσο καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογένειάς του. Σώθηκαν μόνο δυὸ παιδιὰ του. Τὸ ἓνα

τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς στὴν παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ 1η Σεπτεμβρίου ζωντανεῖ τις ἀναμνήσεις τῆς παλαιᾶς εὐτυχοῦς ἐποχῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Πόλης. Σήμερον οἱ τραγικὲς συνθήκες ποῦ ἐδημιούργησαν ἡμισαλλοδοξίαν καὶ ὁ ἄγριος ἀνθελληνικὸς ἰδίως σωβινισμὸς τοῦ τούρκου κυριάρχου κατεβίβασαν ἀκόμη περισσότερο τὸ φῶς τῆς φλόγας τῆς ἐθνικῆς λυχνίας ποῦ ἐν τούτοις δὲν ἔσβυσε ὁλότελα. Στὸ Φανάρι ξαναζεῖ ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν ἐποχῶν. Ἡ ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων ὅσοι ἔμειναν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ποῦ διωγμένοι ἐγκατέλειψαν βωμοὺς καὶ ἐστίες των, αἰσθάνεται πάντοτε τὸν παλμὸν καὶ τὴν συγκίνησιν ἐνὸς παρελθόντος. Ἡ ψυχὴ τοῦ Βυζαντίου παραμένει ἀκλόνητη στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων σφικτοδεμένη μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων ποῦ τὴν ἐγνώρισαν καὶ τὴν ἔζησαν, ὥστε νὰ παραστήκῃ ζωντανή, αἰώνια ὡς ἀτράνταχτη στὴν ταλαιπωρημένη ὅπως ποτὲ ἴσως ἄλλοτε ζωὴ τῶν κατατρεγμένων καὶ ξενητεμένων. Εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς φυλῆς ποῦ ἔχει τὴν θεῖαν εὐλογίαν πάντοτε.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἐκδικητῶν καὶ βρῆκε ἄσυλο στὴν περσικὴ Αὐλὴ. Τὸ ἄλλο ἦταν ὁ Γρηγόριος, ποῦ ἔμεινε τότε στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας γιὰ σπουδές.

Ὑστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ, ἔφθασε στὴν πόλι αὐτὴ ὁ Τηριδάτης, ἕνας ἀπὸ τοὺς γιουὺς τοῦ δολοφονημένου βασιλιᾶ. Ὁ Γρηγόριος, ἔχοντας γίνεи στὸ μεταξὺ χριστιανός, τὸν ὑποδέχθηκε μὲ ἀγάπη, κατακρίνοντας τὸ ἔγκλημα τοῦ πατέρα του.

Οἱ δυὸ νέοι συνδέθηκαν μὲ βαθεῖα φιλία, ποῦ γεφύρωσε τὸ χάσμα ἀνάμεσα στὶς οἰκογένειές τους ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες. Ἡ μόνη τους διαφορὰ ἦταν ὅτι ὁ Τηριδάτης, παρὰ τὶς προσπάθειες τοῦ Γρηγορίου, δὲν ἐννοοῦσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν εἰδωλολατρία. Ἀναγνώριζε, ὡστόσο, τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ὁμορφιά τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Στὸ μεταξύ, ἡ χώρα τους βρισκόταν ἀκόμη σὲ ἀναταραχὴ, ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Κουσαροῦ καὶ τοῦ Ἀνάκ, ποῦ οἱ ὀπαδοὶ τους ἐξακολουθοῦσαν νὰ ἀλληλοσπαράζονται. Ἀλλὰ, στὸ τέλος, χάρι στὴν ἐπέμβασι τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, ἀποκαταστάθηκε ἡ τάξις καὶ κλήθηκε τότε ὁ Τηριδάτης νὰ φορέσῃ τὸ στέμμα τοῦ πατέρα του.

Ὁ Γρηγόριος ἔμεινε κάμποσο καιρὸ ἀκόμη στὴν Καισάρεια, ποῦ τὴ θεωροῦσε σὰν πνευματικὴ του πατρίδα, γιὰτὶ ἐκεῖ εἶχε μορφωθῆ καὶ προπαντὸς εἶχε γίνεи καινούργιος ἄνθρωπος μὲ τὸ βάπτισμα.

Ἀλλὰ, ὅσο κι' ἂν ἀγαποῦσε τὴ μεγαλόπολι αὐτὴ τοῦ Πόντου, καταλάβαινε ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἦταν δυνατὸ νὰ μείνῃ ἐκεῖ γιὰ πάντα. Εἶχε ἕνα μεγάλο χρέος στὴν πατρίδα του τὴ φυσικὴ, ποῦ ὁ πατέρας του τῆς εἶχε κάνει τόσο κακὸ μὲ τὴ φιλοδοξία του. Ἡ Ἀρμενία ἦταν σχεδὸν ὀλόκληρη βυθισμένη στὸ σκοτάδι τῆς ψεύτικης θρησκείας. Κι' ὁ Γρηγόριος ἄκουε μέσα του τὴ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ποῦ τὸν καλοῦσε νὰ γίνῃ ὁ «Φωτιστὴς» τῆς. Ἔτσι, ἀφοῦ χειροτονήθηκε πρεσβύτερος, ξεκίνησε γιὰ τὴν Ἀρμενία.

Ὁ Τηριδάτης τὸν δέχθηκε μὲ χαρὰ καὶ τὸν ἄφησε ἐλεύθερο νὰ κηρύττῃ. Ὅταν ὅμως, σὲ λίγο καιρὸ, εἶδε ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ Γρηγορίου καρποφοροῦσε πλατεῖα, ἄλλαξε γνώμη καὶ στάσι. Ἀποφάσισε, λοιπόν, ἀπὸ πολιτικὴ σκοπιμότητα, ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα, νὰ τὸν συντρίψῃ, γιὰτὶ πίστευε ὅτι ὁ θρόνος του ἦταν συνδεδεμένος μὲ τὴν προγονικὴ θρησκεία.

Ξέροντας καλὰ τὸν Γρηγόριο καὶ τὶς ἀρχές του, τὸν κάλεσε μιὰ μέρα νὰ παραστῆ κι' αὐτὸς μαζί του σὲ μιὰ τελετὴ στὸν ναὸ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖνος τότε τοῦ εἶπε:

— Πῶς μοῦ ζητᾶς ἕνα τέτοιο πράγμα; Ξέρεις ὅτι σ' ἕνα χριστιανὸ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μετάσχῃ σὲ εἰδωλολατρικὲς τελετές.

Ὁ Τηριδάτης αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἀπάντησι περίμενε. Προσποιήθηκε, λοιπόν, ὅτι προσβλήθηκε καὶ πρόσταξε νὰ πιᾶσουν τὸν Γρηγόριο καὶ νὰ τὸν ρίξουν στὴ φυλακὴ. Κάθε τόσο δέ, κινούμενος ἀπὸ δαιμονικὸ πείσμα, τὸν ὑπέβαλλε σὲ μυριότροπα βασανιστήρια, μὲ σκοπὸ νὰ τὸν κἀνῃ ν' ἀλλαξοπιστήσῃ. Ἄλλὰ, φυσικά, δὲν κατῶρθωσε τίποτε.

Ὁ καιρὸς περνοῦσε κι' ὁ Τηριδάτης γινόταν ὀλοένα πιὸ ἀμείλικτος. Ἀλλὰ, στὸ βάθος, ἦταν ψυχὴ εὐγενικὴ κι' ὁ Θεὸς δὲν τὴν ἄφησε στὴν τύφλωσί της. Χρησιμοποίησε ἕνα τρόπο σκληρό, ἀλλὰ ἀποτελεσματικόν.

Ὁ Τηριδάτης εἶχε ἀκούσει ὅτι σ' ἕνα μοναστήρι βρισκόταν μιὰ ὑπέρκαλλη παρθένος, ἡ Ριψιμία. Ἔστειλε, λοιπόν, νὰ τὴν ἀπαγάγουν κι' ὅταν τοῦ τὴν ἔφεραν, προσπάθησε νὰ τὴν ξεπλανέψῃ. Κι' ἐπειδὴ ἐκείνη ἀρνιόταν, ἔκανε νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ διὰ τῆς βίας. Ἀλλὰ τότε συνέβη κάτι τὸ τρομερό. Τὸν ἔπιασε μιὰ ξαφνικὴ ζάλη, ἔπεσε χάμου καὶ δὲν μπορούσε πλέον νὰ ξανασηκωθῇ. Ἡ ἀδελφὴ του εἶδε τότε ὄνειρο, ποῦ σήμαινε ὅτι ὁ Τηριδάτης δὲν θὰ γινόταν καλά, ἂν δὲν ἀπελευθερωνόταν ὁ Γρηγόριος. Αὐτὸ κι' ἔγινε.

Ὁ Τηριδάτης, μετὰ τὴν ἴασί του, ζήτησε νὰ βαπτισθῇ κι' ἄφησε τὸν Γρηγόριο νὰ κινηθῇ ἄνετα. Ἔτσι, μέσα σὲ λίγα χρόνια, ἕνα μεγάλο μέρος τῆς Ἀρμενίας βρέθηκε μέσα στὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Γρηγόριος μετέστη στὸν ἄλλο κόσμον τὸ ἔτος 332, ἡ δὲ μνήμη του τιμᾶται στίς 30 Σεπτεμβρίου.

Β'

Θωμᾶς ὁ Δίδυμος

Στίς 6 Ὀκτωβρίου, ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ, ποῦ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς Δώδεκα μαθητὰς τοῦ Κυρίου. Τὸ ὄνομα τοῦ Θωμᾶ, ὡς γνωστόν, μᾶς τὸ θυμίζει τὸ ἑορτολόγιον καὶ κατὰ τὴν πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὸ Πάσχα, ὅποτε διαβάζεται τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ σχετικὸ μὲ τὴν ὀλιγοπιστία, ποῦ ἔδειξε στὸν ἀναστάντα Κύριον.

Οἱ τρεῖς πρῶτοι Εὐαγγελισταί, ὁ Ματθαῖος, ὁ Μᾶρκος κι' ὁ Λουκᾶς, τὸν ἀναφέρουν ἀπλῶς μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ὁ τέταρτος, ὅμως, Εὐαγγελιστὴς, ὁ Ἰωάννης, τοῦ προσθέτει καὶ τὸ ἐπίθετον Δίδυμος, ποῦ ἡ πραγματικὴ του σημασία δὲν ἔχει ἐξιχνιασθῆ ἀπὸ τοὺς ἐρμηνευτὰς τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ὁ Μαθητὴς αὐτὸς τοῦ Χριστοῦ ξεχώριζε ἀπὸ τοὺς ἄλλους γιὰ τὸν σκεπτικισμό του. Ἦταν, ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα, ἕνας ἐξαιρετικὰ προσγειωμένος καὶ θετικὸς τύπος, ποῦ μέσα του

δὲν ἐπικρατοῦσαν οἱ ἐνθουσιασμοὶ καὶ τὸ συναίσθημα, ἀλλὰ ἡ πεζὴ λογικὴ. Αὐτὸ ἀποδείχθηκε σὲ τρεῖς περιπτώσεις, πού μᾶς τις πληροφθεῖ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο.

Κατὰ τὴν πρώτην, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἀνακοίνωσε στοὺς Ἀποστόλους τοῦ ὅτι θὰ γύριζε στὴν Ἰουδαία, ὅπου οἱ ἐχθροὶ τοῦ εἶχαν ἐκδηλωθῆ πλέον καὶ τοῦ ἐτοίμαζαν τὸν θάνατον, ὁ Θωμᾶς τοὺς εἶπε:

— Τί διστάζετε; Ἄς πᾶμε μαζί του κι' ἄς μᾶς σκοτώσουν κι' ἐμᾶς!

Ἐπηρεασμένος ἀπ' ὅ,τι ἔβλεπαν τὰ μάτια του κι' ἀνίκανος νὰ καταλάβῃ ὅτι τὴν ὥρα τοῦ θανάτου τοῦ Διδασκάλου δὲν θὰ τὴν κανόνιζαν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ὁ ἴδιος, ἔδειξε μ' αὐτὴ τὴ φράσι τὴν ἀπόλυτη ἀφοσίωσι, πού ἔτρεφε στὸν Χριστό, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔμφυτη ἀπαισιοδοξία του, προῖον τοῦ σκεπτικισμοῦ του.

Ὁ νοῦς του δούλευε μονάχα μὲ τὸ ὑλικό, πού τοῦ προσπόριζαν οἱ αἰσθήσεις, χωρὶς νὰ στηρίζεται στὴν πίστι.

Τὸ δεῦτερο περιστατικόν, ὅπου ὁ Θωμᾶς ἐμφάνισε τὴν πεζὴν κι' ὑλόφρονη ἀντίληψίν του, σημειώθηκε κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Ἀφήνοντας τότε τὶς τελευταῖες ὑποθήκες τοῦ στὸν ὄμιλον τῶν Μαθητῶν, ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶπε ἀνάμεσα στὰ ἄλλα καὶ τὰ ἐξῆς, κάνοντας ὑπαινιγμὸ γιὰ τὸ ὅτι, μὲ τὴ σταύρωσι καὶ τὴν ἀνάστασίν του, θὰ γύριζε στὸν οὐρανόν, ἀνοίγοντας τὸν δρόμον καὶ στὸ ἀνθρώπινον γένος:

— Στὸ σπῆτι τοῦ πατέρα μου ὑπάρχουν πολλὰ διαμερίσματα. Θὰ πάω καὶ θὰ σᾶς ἐτοιμάσω ἐκεῖ τόπον γιὰ νὰ μείνετε. Ὑστερα θὰ γυρίσω καὶ θὰ σᾶς παραλάβω κοντά μου, ὥστε ὅπου εἶμαι ἐγὼ νὰ εἴσθε καὶ σεῖς. Καὶ ποῦ πηγαίνω τὸ ξέρετε καὶ τὸν δρόμον τὸν ξέρετε. Τότε, λοιπόν, ὁ Θωμᾶς τὸν διέκοψε:

— Κύριε, δὲν ξέρουμε ποῦ πηγαίνεις. Πῶς, λοιπόν, νὰ ξέρουμε καὶ τὸν δρόμον;

Τὸ τρίτον, τέλος, περιστατικόν εἶναι τὸ γνωστὸ σὲ ὅλους. Ὁ Ἰησοῦς, μετὰ τὴν ἔγερσίν του ἀπὸ τὸ μνήμα, παρουσιάσθηκε στὸ ὑπερῶον, ὅπου ἦταν κλεισμένοι οἱ Ἀπόστολοι «γιὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων». Ἀπ' αὐτούς, ἔλειπαν δύο: ὁ προδοτὴς Ἰούδας, πού εἶχε κρεμαστῆ ἀπὸ ἓνα δέντρο ἐξ αἰτίας τῶν τύψεων του, μετὰ τὴ σταύρωσι, κι' ὁ Θωμᾶς, ἔχοντας βγῆ ἔξω, ἴσως γιὰ νὰ κἀν ψώνια.

Ὅταν, λοιπόν, γύρισε κι' οἱ ἄλλοι τοῦ ἀνέφεραν τί εἶχε συμβῆ, δὲν τοὺς πίστεψε καὶ δήλωσε ὅτι δὲν θὰ παραδεχόταν τὴν ἀνάστασιν παρὰ μονάχα ἂν ψηλαφοῦσε τὸν Κύριον μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια. Πραγματικά, τὴν ἐπομένη Κυριακῇ, ὁ Ἰησοῦς ξαναεμφανίσθηκε ἀνάμεσά τους καὶ κάλεσε τὸν Θωμᾶ, πού αὐτὴ τὴ φορὰ ἦταν παρών, νὰ τὸν ψηλαφήσῃ. Ἄλλὰ ὁ

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Ὁ ψευδομάρτυρας γίνεται υπόδικος γιὰ τὴν ἴδια ποιηή, πού γ' αὐτὴν ἐψευδομαρτύρησε.

Ὁ ψευδομάρτυρας σέρνει μαζί του, ἀφ' ἑαυτοῦ του καὶ κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν καταδίκη του. Καὶ δὲν χρειάζεται νὰ πολυξετάσῃ κανεὶς ποιά εἶναι ἡ ποιηή πού τοῦ πρέπει. Ἡ ἴδια τιμωρία καὶ ἡ ἴδια ποιηή πού θάπρεπε σ' ἐκεῖνον, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐψευδομαρτύρησεν, ἂν ἦτανε βέβαιος φταίχτης, ἡ ἴδια κι' ἀπαράλλακτη πρέπει καὶ σ' αὐτὸν πού ἐψευδομαρτύρησε. «Καὶ ποιήσετε αὐτῶ, ὃν τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι κατὰ

φτωχὸς Μαθητῆς, πλημμυρίζοντας πιά ἀπὸ πίστι, ἔπεσε στὰ γόνατα κι' ἀναφώνησε:

— Ὁ Κύριός μου κι' ὁ Θεός μου!

Μετὰ τὴν Πεντηκοστή, ὁ Θωμᾶς, ὅπως κι' οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι, πῆγε νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιο σὲ μακρυνὰ ἔθνη. Ἐνας ἀρχαῖος κατάλογος τῶν τόπων ὅπου κήρυξε καὶ τοῦ τέλους πού εἶχε κάθε Ἀπόστολος — ἀποδιδόμενος στὴ γραφίδα τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης Ἰππολύτου—ἀναφέρει γιὰ τὸν Θωμᾶ ὅτι κήρυξε στοὺς Πάρθους, τοὺς Μήδους, τοὺς Πέρσες, τοὺς Ὑρκανούς, τοὺς Βακτροὺς καὶ τοὺς Μάργους κι' ὅτι μαρτύρησε μὲ λογχισμό στὴν πόλι Καλαμήνη τῶν Ἰνδιῶν, ὅπου καὶ τὸν ἔθασαν.

Στὶς Ἰνδίες, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Θωμᾶ, κήρυξε, κατὰ τὴν ἴδια ἱστορικὴ πηγὴ, κι' ἓνας ἄλλος ἀπὸ τοὺς Δώδεκα Ἀποστόλους, ὁ Βαρθολομαῖος, πού, σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη τῶν ἐρμηνευτῶν, ὑπῆρξε τὸ ἴδιο πρόσωπο μὲ τὸν ἀναφερόμενο ἀπὸ τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη Ναθαναήλ. Ὁ Βαρθολομαῖος ἢ Ναθαναήλ, ὅπως ἀναφέρει ἡ παραπάνω πηγὴ, κήρυξε στοὺς Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ἔδινε νὰ διαβάζουν μεταφρασμένο στὴ γλῶσσα τους τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο. Μαρτύρησε κι' αὐτός, ἀλλὰ στὴν Ἀρμενία.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ» (Δευτ. ιθ', 19). Καὶ θὰ τοῦ κάμετε τὸ ἴδιο, πού ἐπονηρεύθηκε νὰ κάνῃ ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του.

Δὲν ἀξίζει διόλου τὴν συμπόνια μας ὁ ψευδομάρτυρας οὔτε κι' ἔχει καμμιά θέση στὸ ἔλεός μας. «Οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῶ» (Δευτ. ιθ', 21). Τὸ μάτι σου δὲν πρέπει νὰ τὸν λυπηθῇ. "Ὅσο κακὸ ἤθελε νὰ κάνῃ, τόσο πρέπει καὶ νὰ βρῇ. «Ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, χεῖρα ἀντὶ χειρός, πόδα ἀντὶ ποδός». (Δευτ. ιθ', 21).

Ὁ νόμος ὅμως τοῦ Εὐαγγελίου ἀπαγορεύει τὴν τέτοιαν ἐκδίκηση γιὰ τὸν συκοφάντη. Σύμφωνα μὲ τὸν νόμον αὐτὸν ἔχει χρέος ὁ Χριστιανὸς νὰ συγχωρήσῃ τὸν συκοφάντη του. Ἀπαγορεύει ὅμως ἄραγε τὴν τιμωρία καὶ στὸν δικαστή; Δὲν τὸ πιστεύω. Ὁ δικαστής, μὲ τὴν δίκαιη ποινὴ πού ἐπιβάλλει ἐναντίον τοῦ φταίχτη, πρέπει νὰ δίνῃ καὶ στοὺς ἄλλους τὸ παράδειγμα, πού θὰ τοὺς προκαλῇ τὸν φόβο, τὴν συστολή, καὶ τὴν ἀναχαίτιση τῆς κακίας τους. «Καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται». (Δευτ. ιθ', 30). Οἱ ἄλλοι, σὰν τ' ἀκούσουν, θὰ φοβηθοῦν. Ἄν λείψῃ ὁ φόβος αὐτὸς πού ἐνισχύει καὶ δυναμώνει τὸν νόμο, καὶ πού εἶναι ἓνας συκρατημὸς κι' ἓνα χαλινάρι γιὰ τοὺς κακοποιούς, σὲ ποιὲς ἄραγε ὑπερβολὲς κακίας καὶ σὲ ποιά παράλογα κι' ἀσυγχώρετα λάθη, δὲν θὰ ξεγλυστροῦσε ἡ ἀνθρώπινη μοχθηρία;

Δοκιμασία τοῦ ὑποψήφιου νὰ καταταγῇ στὸ στρατό.
Τὸ ἴδιο θάπρεπε νὰ γίνεται, προκειμένου νὰ καταταγῇ κανεὶς Μοναχός.

Ὁ στρατιωτικὸς νόμος τῶν Ἑβραίων δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἐγγραφοῦν στοὺς στρατιωτικὸς καταλόγους, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους πολεμιστὲς, ὅσοι ἦσαν ἀπρόθυμοι καὶ δειλοί. Ἐπρόσταζε μάλιστα πῶς, πρὶν νὰ ξεκινήσῃ τὸ στράτευμα γιὰ πόλεμο, θάπρεπεν οἱ Γραμματεῖς νὰ

ἔρωτοῦνε τὸν λαό, ποιὸς εἶναι δειλὸς καὶ μικρόψυχος
κι' ἀνανδρὸς· καὶ στοὺς τέτοιους τοὺς ἔδιναν τὴν ἄδεια
νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν παράταξη καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπί-
τια τους· «Τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος καὶ δειλὸς
τῆ καρδία; πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ» (Δευτ. κ', 8).

Καὶ ἦτανε καλὴ καὶ σωστὴ ἡ ἐνέργεια αὐτῆ· ἐπειδὴ
ὁ λιγόψυχος κι' ὁ δειλὸς ἄνθρωπος, ὅχι μόνον δὲν εἶναι
ἀξιόλογος πολεμιστῆς στὴ σύγκρουση μὲ τὸν ἐχθρό,
ἀλλὰ συγχίζει καὶ τοὺς ἄλλους μὲ τὴν ἀταξία του, ἢ
καὶ τοὺς παραλύει μὲ τὸ παράδειγμά του. «Ἴνα μὴ
δειλιάσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὡσπερ ἡ αὐ-
τοῦ». Γιὰ νὰ μὴν τρομάξῃ τὴν καρδιά τοῦ ἀδελφοῦ
του, ὅπως ἐπανικοβλήθηκεν ἡ δική του (Δευτ. κ', 8).

Ἡ συγκατάβαση ὅμως τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτοῦ
νόμου εἶχε ἀκόμη μεγαλύτερη ἐκταση. Οἱ Γραμματεῖς
δηλαδὴ ἐκήρυτταν στὴν παράταξη κι' αὐτὸ ἀκόμα· ὅποιοι
τυχὸν ἔκτισε καινούργιο σπίτι, χωρὶς νάχη προφθάσει
νὰ τὸ κατοικήσῃ, κι' αὐτὸς «πορευέσθω καὶ ἀποστρα-
φήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ»· ἄς φύγῃ κι' αὐτὸς κι' ἄς
γυρίσῃ στὸ σπίτι του (Δευτ. κ', 5). Κι' ὅποιοι ἀκόμη
φύτεψε καινούργιο ἀμπέλι, καὶ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἰδῇ
καρπὸ ἀπὸ τὴν καινούργια του αὐτὴν φυτεία, «καὶ οὐκ
ηὐφράνθη ἐξ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πορευέσθω καὶ ἀποστρα-
φήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ», δὲν πρόφθασε νὰ γευθῇ τὸν
καρπὸ του καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ, ἄς φύγῃ κι' αὐτὸς κι'
ἄς γυρίσῃ στὸ σπιτικό του (Δευτ. κ', 6). «Καὶ ὅστις
μεμνήσεται γυναῖκα, καὶ οὐκ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ αὐτὸς
πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ».
Κι' ὅποιοι τυχὸν ἀρραβωνιάστηκε, χωρὶς νὰ προφθάσῃ
νὰ παντρευθῇ, ἄς γυρίσῃ κι' αὐτὸς στὸ σπίτι του (Δευτ.
κ', 7). Κ' ὅχι μονάχα ἂν ἀρραβωνιάστηκε, χωρὶς νὰ
τὴν πάρῃ καὶ γυναῖκα του, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ «εἰάν τις
λάβῃ γυναῖκα προσφάτως, οὐκ ἐξελεύσεται εἰς πόλε-
μον... ἀλλ' ἐνιαυτὸν ἕνα εὐφρανεῖ τὴν γυναῖκα ἣν ἔλαβεν».
Κι' ἂν εἶναι νιόπανδρος, καὶ πάλιν δὲν θὰ βγῇ σὲ πό-

λεμο... ἂν δὲν περάσῃ ἕνας χρόνος, πού θά μένη κοντά της, γιά νά τήν χαρῆ (Δευτ. κδ', 5).

Ποιὸς ὅμως εἶναι ὁ λόγος, πού τοὺς ἔκανε ν' ἀπολύουν τοὺς παραπάνω; Μήπως τυχόν, λέει, σκοτωθῆ στὸν πόλεμον ἐκεῖνος, καὶ στὸ σπίτι πού ἔκτισεν αὐτὸς κατοικήσῃ ἄλλος· σκοτωθῆ ἐκεῖνος, καὶ τρυγήσῃ ἄλλος τ' ἀμπέλι πού ἐφύτεψεν αὐτός· μήπως τυχόν πεθάνῃ αὐτὸς καὶ πάρῃ ἄλλος γιά γυναῖκα του τὴν ἄρραβωνιαστικιά του, ἢ καὶ τὴν γυναῖκα του, ἂν εἶχε προφθάσει νά τὴν πανδρευθῆ, χωρὶς ὅμως καὶ νά τὴν χαρῆ (Δευτ. κδ', 6).

Τάχα ὅμως δὲν μπορεῖ νά εἰπῆ κάποιος, πὼς οἱ ἀφορμὲς αὐτὲς γιά ν' ἀπαλλάσσωνται ἀπὸ τίς ἐστρατεῖες ἦτανε μικρὲς κι' ἀσήμαντες; Τὸ παραδέχομαι, πὼς ἔτσι εἶναι. Γιατί ἂν νικοῦσεν ὁ ἐχθρός, τί θ' ἀπογίνονταν τὸ σπίτι πού ἔκτισαν, ἢ τὸ ἀμπέλι πού ἐφύτεψαν; καὶ τὸ τελευταῖον ἀκόμη, ἂν τυχόν νικοῦσε κατὰ κράτος ὁ ἐχθρός, τί θ' ἀπογίνονταν ἡ ἄρραβωνιαστικιά, ἢ καὶ ἡ παντρεμένη γυναῖκα, μὰ κι' ὅλοι οἱ συγγενεῖς, κι' ὅλη ἡ πατρίδα, κι' ὅλο τὸ γένος;

Νομίζω, λοιπόν, πὼς οἱ προφάσεις αὐτὲς ἐφάνε-ρωναν πιὸ πολὺ τὴν ἄπνοη κι' ἀσθενικὴ διάθεση αὐτῶν πού ἀπαλλάσσονται, παρὰ πὼς ἦτανε πραγματικοὶ λόγοι ἀπαλλαγῆς. "Ὅταν ἕνας στρατιώτης λιγοψυχᾷ ἀπὸ τέτοιες αἰτίες, πὼς μπορεῖ νά περιμένῃ κανεὶς, πὼς θ' ἀντισταθῆ, μὲ γενναϊότητα, μπροστὰ στὸν ἐχθρό; Ὁ στρατευόμενος ἐκεῖνος "ὅστις δὲν ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖες, ἐκεῖνος τῶ στρατολογήσαντι ἀρέσει» (Τιμοθ. β', 4). Ὁ στρατιώτης ἐκεῖνος, πού εἶναι ἐλεύθερος κι' ἀδέσμευτος ἀπὸ τίς ἔγνοιες τῆς ζωῆς, αὐτὸς ἀρέσει στὸν στρατολόγο του. Ἀπὸ τοὺς τέτοιους περιμένει νά κερδίσῃ τὴν νίκη καὶ νά στήσῃ τρόπαια. Ὅποιος εἶναι μπερδεμένος μὲ σπίτια, καὶ μὲ φυτεῖες καὶ μὲ ἄρραβωνιάσματα καὶ σὲ γάμους καὶ μ' ἄλλες τέτοιες σκοτοῦρες, κι' ἔγνοιες, καὶ δουλειὲς καὶ δεοίματα ἀπὸ βιωτικὲς μέριμνες,

αὐτὸς σωστὰ κι' εὐλογα ἀποκλείεται ἀπὸ τὴν στρατολόγησιν, ἢ καὶ παραβλέπεται ὅλως διόλου.

Τὸ ἴδιο ἀληθεύει καὶ στὴν πνευματικὴ στρατολογία, ποῦ ὁ ἀγὼνας καὶ ἡ μάχη δὲν εἶναι «πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ κοσμοκράτορος τοῦ αἰῶνος τούτου» ('Εφ. στ', 12). Τέτοια εἶναι καὶ τὰ πλήθη τῶν Μοναχῶν· καὶ μάλιστα αὐτῶν ποῦ εἶναι Κοινοβιάτες. Τρέχουσι κι' αὐτοὶ στὰ Μοναστήρια καὶ στὶς Λαῦρες, γιὰ νὰ καταταχθοῦν· σὰν μιὰ ἀγία παράταξι, σὰν ἱερὸς στρατός, σὰν λεγεῶνες ἀγγελικῆς, σὰν φάλαγγα θεοσύλλεκτο, σὰν στρατὸς οὐράνιος. Τὸ δέχομαι καὶ εἶναι σωστό, πὼς καὶ ἡ στρατολογία αὐτὴ ἀξίζει κάθε ἔπαινο κι' ἐπευφημία καὶ δόξα κι' ἀντιμισθία. Δὲν θάπρεπεν ὅμως οἱ ἀρχηγοὶ τοὺς καὶ οἱ ταξίαρχοὶ τοὺς νὰ μιμοῦνται κι' αὐτοὶ τὸν νόμο τῆς Ἰσραηλίτικης στρατολογίας, καὶ νὰ ἐξετάζουσι τὸν καθένα προσήλυτο προσεκτικὰ καὶ μὲ μεγάλην ἀκρίβεια; τὴν ἐσωτερικὴν δηλαδὴ διάθεσιν τῆς ψυχῆς αὐτῶν ποῦ στρατολογοῦνται, κι' ἀφοῦ προηγηθῇ μιὰ τέτοια προσεκτικὴ ἐξέτασι, νὰ τοὺς δέχωνται κατόπιν; Ναί, βεβαίωτατα. Κι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔχει ἡ διατύπωσις ἐκείνη, ποῦ διατάζει, πὼς κανένας ἀπὸ τοὺς προσερχόμενους δὲν πρέπει νὰ γίνεταί δεκτός, ἂν δὲν δοκιμασθῇ προτῆτερα, κι' ἂν δὲν δοκιμάσῃ κι' ὁ ἴδιος, ἂν τὸ μπορῇ. Κι' αὐτὸ μονάχα ἐπιδιώκεται· ἡ δοκιμασία δηλαδὴ αὐτὴ νὰ τοαβᾶ σὲ κάποιον μάρτυρα, καὶ νὰ γίνεταί, μὲ πολλὴ μεγάλη προσοχὴ καὶ μὲ προσεκτικώτατη παρατήρησι, καὶ μὲ τέλειαν ἐξακρίβωσιν τῶν βαθύτερων σκοπῶν καὶ τῆς προαίρεσιν τῆς ψυχῆς τοῦ προσήλυτου, γιὰ νᾶναι ἡ δοκιμασία οὐσιαστικὴ κι' ἀληθινή.

Μήπως τυχὸν κι' ὁ νεοσύλλεκτός μας αὐτὸς στρατιώτης φαντάζεται, πὼς, μὲ τὸν μοναχικὸ βίον, θὰ κτίσῃ κι' αὐτὸς κάποιον σπίτι; "Ἄν εἶναι ἔτσι, «πορευέσθω λοιπὸν καὶ ἀποστραφῆτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ». "Ἄς πάῃ στὸ καλὸ, κι' ἄς ξαναγυρίσῃ στὸ σπίτι του. Μήπως φαντάζεται κι' αὐτὸς σταφύλια ἀπολαυστικά, καὶ

κρασί γλυκόπιτο, πού θά τὸ ἀπολαβαίνη σὲ μιὰ ζωὴν ἤσυχη κι' ἀδιατάρακτη; «πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω». Μήπως τυχὸν ἀναγκάσθηκε κι' ἐβιάσθηκεν ἀπὸ κάποιο βαθύτερο δεσμὸ του κι' ἀπὸ κάποια σαρκική του σχέση καὶ προσπάθεια, πού δὲν ἀπαλλάχθηκεν ὅλως διόλου ἀπ' αὐτὴν καὶ δὲν τὴν ἐσύντριψεν ὀλοκληρωτικά; Δὲν λέω ἀμέσως καὶ στὴν περίπτωσιν αὐτὴν «πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω». πρέπει ὅμως νὰ δοκιμασθῇ πολὺν καιρὸ, ὥσπου νὰ κατορθώσῃ νὰ συντρίψῃ στὴν ἐντέλεια τὸν δεσμὸ πού τὸν ἀλυσσοδένει!

Μήπως τυχὸν εἶναι ὀκνηρὸς ἀπὸ φυγόπονη διάθεση, ἢ ἀπὸ ἐπιπολαιότητα ἀπρόσεκτος, ἢ ἀνόητος ἀπὸ κουταμάρα, ἢ εὐκολομετάβλητος ἀπὸ ἐλαφρομυαλιά, ἢ λιγόψυχος ἀπὸ ἀνυπομονησία, ἢ ἀπὸ θρασύτητα αὐθιγίας κι' ἀπότομος καὶ ταραχοποιός, κι' ὅλως διόλου γι' αὐτὸ ἀκατάλληλος γιὰ τοὺς πνευματικούς ἀγῶνες τῆς μοναστικῆς ἀθλήσεως; Ἄν ἀποδειχθῇ τέτοιος, ἄς φύγῃ· γιὰτὶ καὶ τὸν τόπον ἄδικα πιάνει καὶ καταργεῖ καὶ τοὺς ἄλλους ἀθλητὲς ξενευρίζει. «Ἴνα μὴ δειλιάσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὥσπερ ἡ αὐτοῦ, πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ».

(Συνεχίζεται)

Ἐπίδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ 1—6—1965 ἕως 5—8—65 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα :

Αἰδεσιμ. Πιτωκὸν Μιχ., Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, Γραμματέα Β' τάξεως. Σύνταξις δρχ. 1221. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 33604.

Πρεσβυτέρων Ἀγγελικὴν Δημητρίου ἢ Σαλούκα, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παραμυθίας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 608. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 33318.

Πρεσβυτέρων Στυλιανὴν Κ. Μπαλάκα, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 610. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 30510.

Αἰδεσιμ. Κεφάλαν Παναγ., Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 776. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 24996.

Αἰδεσιμ. Καραλήν Δημ., Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1044. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 30814.

Πρεσβυτέραν Βασιλικήν Σπ. Παπαδοπούλου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 29975.

Αἰδεσιμ. Ρουπᾶν Μιχ., Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 750. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 25098.

Πρεσβυτέραν Βασιλικήν Ἀ. Μπουγα, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 861. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 30380.

Πρεσβυτέραν Σταυρούλαν Γ. Καραμούζη, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 30446.

Πρεσβυτέραν Οὐρανίαν Ἀ. Σκανδάλη, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 25395.

Ἱεροδιάκονον Μακκάρωναν Κων., Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκοράνου. Σύνταξις δρχ. 1880. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 41327.

Αἰδεσιμ. Παπαηλιοῦ Θεόδωρον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1206. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 31387.

Αἰδεσιμ. Γεωργουλήν Ἰωάννην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 965. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 25692.

Πρεσβυτέραν Σοφίαν Γ. Παπαφωτίου ἢ Γεωργίου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παραμυθίας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 34015.

Αἰδεσιμ. Χριστόπουλον Ἀπόστολον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1206. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 33352.

Ἱερομόναχον Θέμελην Ἀνδρέαν, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 18434.

Αἰδεσιμ. Δημητρακόπουλον Ἡλίαν, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1142. Ἐφ' ἀπαξ δρχ. 34104.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσιμώτατον Μακράκην Ἰωάννην, Ἄνω Χολαργὸν Χαλανδρίου. Ἐνεγράφητε. — Πανοσιολογιώτερον Ἀρχιμανδρίτην Λαζάρου Θεόκλητον, Νίκαια Πειραιῶς. Ἐνεγράφητε εἰς τὴν νέαν διεύθυνσίν σας. — Αἰδεσιμώτατον Πιακῆν Στυλιανόν, Χανιά Κρήτης. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν νέαν διεύθυνσίν σας. — Αἰδεσιμώτατον Πέταν Σταμάτιον, Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Εὐαγγελιστρίας Πατρῶν. Διωρθώσαμεν τὴν διεύθυνσίν σας. — Αἰδес. Δημητράκην Παναγ., Ψάρι—Νεμέας Κορινθίας. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὸ ζητηθὲν τεῦχος.—Αἰδес. Παπαδόπουλον Γεωργιον, Ἱ. Ν. Ἀγ. Παρασκευῆς—Λαγκαδᾶ. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὸ ζητηθὲν τεῦχος.—Πανος. Ἀρχμ. Δωρ. Σκαρπαλέζον, Ἱ. Ν. Ὀσίου Σάββα Βοτανικοῦ Ἀθηνῶν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—Κύριον Κ. Δασκαλοῦρην, Ἐνταῦθα, Γ. 708. Ἐνεγράφητε.—Αἰδес. Βαγιόπουλον Θεοφ., Ἱ. Ν. Παντανάσσης Πατρῶν. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—Αἰδес. Ὑφαντήν Ἡλίαν, Ἐφημ. Ἱ. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Αἰτωλικοῦ. Ἐνεγράφητε μερίμνη τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας.—Αἰδес. Παπαθεοδώρου Θεόδωρον, Σύνορα Πατρῶν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις τῆς διεύθυνσέως

σας. Εὐχαριστοῦμεν.—Πανος. Ἱερομ. Φιλάρ. Γιαννόπουλον, Βερίνου Αἰγίου. Ἐγένετο ἡ ἐγγραφή εἰς τὴν νέαν διευθύνσιν σας μερίμνη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας.—Πανος. Ἱερομ. Δωρόθεον Θεοδώ-
νην, Βαλιμῆν Ἀκράτας. Ἐνεγράφητε μερίμνη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας.—Αἰδес. Μεντιδάκην Γεώργιον, Ἡράκλειον Κρήτης. Ἐνε-
γράφητε κατόπιν τῆς ἐπιστολῆς σας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁμως δὲν μᾶς ἐγνωρίσατε τὴν προηγουμένην διευθύνσιν σας.—Αἰδес. Φωτόπουλον Ἰωάννην, Ζευγολατὶ Μεσσηνίας. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας καὶ μόνον πληροφοροῦμεθα τὴν ἐφημεριακὴν σας διευθύνσιν. Μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ 1963 ἐστέλλομεν τὰ τεύχη εἰς τὸν αἰδес. Ἰωάνν. Νικολαΐδην, τὸν ὁποῖον διεγράψαμεν κατόπιν ἐπιστροφῆς τῶν τευχῶν. Τὰς μεταβολὰς διευθύνσεων, νέας χειροτονίας, τοποθετήσεις κτλ. ἡμεῖς πληροφοροῦμεθα παρὰ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων διὰ καταστάσεων ἀνὰ τρίμηνον ἀποστελλομένων. Εἰς οὐδεμίαν τούτων ἀνεφέρθη τὸ ὄνομά σας. Ἦδη ἐνεγράφητε καὶ ἀποστέλλομεν εἰς ὑμᾶς τὰ τεύχη ἀπὸ 1—1—65.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ διὰ τῆς λατρείας χρῆσις τοῦ ὑπερβατικοῦ παράγοντος καὶ συνεργασία μὲ τὴν θείαν χάριν. — **Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**. Δὲν πρέπει νὰ φθο-
νοῦμε τοὺς πλούσιους γιὰ τὴν περισσώτερον εἶναι οἱ στενοχώριες τοὺς ἀπὸ τὰ καλὰ τοὺς. Ἀπόδοσις **Θ. Σ.** — **Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου**, Πλειό-
τερον καὶ καθαρότερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας. Ὁμολογία πίστεως κατα-
δίκου. — Ὁρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ μελέτη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν **Νεκταρίου Αἰγίνης**. «Γνώρισε τὸν ἑαυτὸ σου». Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπε-
ράντσα**. — **Βασ. Ἡλιάδης**, Ἡ ἀρχὴ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ ἡ τελετὴ τῆς Ἰνδικτιῶνος εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐνας θεσμὸς ποῦ διατηρεῖται ἀκλόνητος. — **Βασ. Μουστάκης**, Ἀπὸ τὸ ἑορτολόγιον τῆς Ἐκκλησίας. Με-
γάλοι σπορεῖς τοῦ Εὐαγγελίου. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας», μέρος πέμπτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἀπὸ τὸ «Δευτεροῦμιον», ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως**. Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα**. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ πέμπτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», ὁ «Εὐεργετινὸς» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν» μέρος δεύτερον, καὶ ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδесιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδесιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φρον-
τίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπο-
λιτικὰ Γραφεῖα. (Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»)

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)

Ὁδὸς Μενάνδρου 4, Ἀθήναι — Τηλέφ. 311.121.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου : Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἰασιωνίδου 22, Σούρμενα